

2020-04-04

Högskoleprovet

Provpass 2

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Verbal del

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. gourmand

- A munter person
- B kunnig person
- C argsint person
- D omtyckt person
- E matglad person

2. bojkotta

- A tala illa om
- B göra sig fri från
- C vägra befatta sig med
- D göra slut på
- E förstöra för

3. framstöt

- A planering
- B initiativ
- C uppvisning
- D tillfälle
- E yttrande

4. kognitiv

- A intetsägande
- B som gäller kroppen
- C angelägen
- D som rör intellektet
- E fantasieggande

5. seminarium

- A inledande dialog
- B kort presentation
- C individuell undervisning
- D större sammanträdesrum
- E kunskapshöjande diskussion

6. trollbinda

- A förhindra
- B fascinera
- C bluffa
- D förvirra
- E överraska

7. jargong

- A en positiv stämning
- B ett vänligt bemötande
- C en grupps språkbruk
- D ett trångt utrymme
- E en välljudande klang

8. väsensskild

- A innehållslös
- B överklig
- C motbjudande
- D obetydlig
- E annorlunda

9. resiliens

- A framgång
- B nedrustning
- C återhämtningsförmåga
- D bakåtsträvan
- E avståndstagande

10. ymnigt

- A rikligt
- B fuktigt
- C virrigt
- D ljudligt
- E smakligt

Kopplingen till Medelhavet

Forskare från Uppsala universitet har tidigare visat att jordbruket spreds till norra Europa med migranter från södra Europa. Resultaten var baserade på en individ från en bondekultur i Västergötland. I doktorsavhandlingen *Reconstructing the human past using ancient and modern genomes* visar Pontus Skoglund nu resultat från ytterligare tre västgötska individer från stenåldern. Resultaten stärker kopplingen till Medelhavet och visar att de fyra bönderna delar DNA-profil med personer som idag lever på Sardinien.

På samma sätt som människans rika historia har lämnat spår i form av arkeologiskt material och språks utbredning över världen, så har historien också lämnat spår i DNA-variationen hos dagens individer. Svårigheterna med att analysera DNA direkt från arkeologiskt skelettmaterial har dock inneburit att storskaliga DNA-studier av populationshistoria länge har varit begränsade till att tolka mönster av variation i nu levande människor, utan tillgång till direkta historiska observationer. I sin avhandling i evolutionär genetik vid Uppsala universitet har Pontus Skoglund tillsammans med kollegor utarbetat nya metoder som möjliggör analys av stora mängder genetiska data från forntida människor för att kartlägga historiska händelser.

En delstudie som publicerades förra året blev uppmärksammas för att den presenterade storskaliga DNA-bevis för att cirka 5 000 år gamla individer associerade

med jordbrukskulturer respektive jägar-samlar-kulturer i Skandinavien representerade två skilda grupper. Denna studie var baserad på tre jägar-samlar-individer från Gotland och en individ från en bondekultur i Gökhem i Västergötland. Bondeindividens DNA matchade DNA-profilen hos människor som nu lever i södra Europa, medan de andra individerna var mest lika nordeuropeiska grupper. Detta tydde på att invandring varit drivande för jordbrukets utbredning över Europa.

Nya resultat som presenteras i avhandlingen visar nu att den så kallade Gökhemsindividen inte var ensam om sin oväntade genetiska profil: tre andra individer från samma plats visar samma typ av signatur. DNA-profilen hos alla dessa fyra individer matchar den hos personer som idag lever på Sardinien, trots att de alltså är funna i Västergötland. Detta fastslår att grupper med väldigt olika härkomst levde i dagens Skandinavien för 5 000 år sedan, men var de kom ifrån och vad som hände med deras ättlingar är inte helt klart. Eftersom jägar-samlar-individerna på Gotland inte heller passar in i dagens genetiska variation är det sannolikt att dagens variation är ett resultat av genflöde mellan en mångfald av grupper under efterföljande årtusenden.

– Vad vi behöver göra nu är att kombinera informationen från dessa grupper med andra stenåldersindivider för att rekonstruera de historiska händelser som ligger bakom detta mönster, säger Pontus Skoglund.

Uppgifter

11. Vad framstår som det mest intressanta resultatet i Pontus Skoglunds avhandling?

- A Att man har kunnat klargöra att den skandinaviska befolkningen för 5 000 år sedan inte var genetiskt homogen.
- B Att dagens invånare på Sardinien uppvisar samma genetiska profil som de som föds i Västergötland.
- C Att man har kunnat komplettera arkeologiskt skelettmaterial med andra historiska individdata.
- D Att flera genetiska skillnader nu kan förklaras med förändringar i jordbruket.

12. Vad av följande ligger till grund för de nya slutsatser som Pontus Skoglund har kommit fram till?

- A Säkrare bestämmningar av individernas genetiska utveckling.
- B Mer precisa jämförelser mellan nutida människors DNA.
- C Mer omfattande analyser av befintligt arkeologiskt material.
- D Pålitligare sätt att kombinera gener från skilda geografiska områden.

Hemtjänstens historia

Kyrkans ansvar och tanken om den barmhärtiga gärningen var länge normgivande för fattigvården i Sverige. En brytning med dessa äldre doktriner skedde under 1800-talet genom att samhällsnyttan till en del identifierades med den enskildes välfärd. Det som skilde fattigvården och därmed åldringsvården från tidigare förhållanden var sekulariseringen.

I 1847 års fattigvårdsförordning ålades socknen att ansvara för alla arbetsoförmögna: äldre, barn, sinnesslöa, handikappade, ensamstående mödrar och tiggare utan anhöriga och husbonde. Varje socken eller stad skulle utgöra ett fattigvårdssamhälle med fattigvårdsstyrelse. Vem som skulle få hjälp bestämdes av prästen, läkaren och sockenstämman. Förordningen innebar möjlighet att yttra sig om fattigvårdsnämndens beslut. Denna liberala inställning sågs som alltför kostnadskrävande för socknarna. I 1871 års fattigvårdsförordning togs ytteranderätten bort och obligatorisk fattigvård ändrades till "nödtorftig bärgning". Ansvaret för arbetsoförmögna lades åter på det storhushåll där de tjänat eller på anhöriga. Människor som inte kunde få hjälp på detta vis blev nu som tidigare hänvisade till sporadisk och oreglerad fattigvård i form av hjälppaket och liknande.

I 1918 års fattigvårdslag gavs de första riktlinjerna till en humanare och mer differentierande fattigvård. Lagen innehöll bestämmelser om vård på anstalt, ålderdomshem, försörjningshem, vårdhem och arbetshem. Kommunerna ålades att under en tioårsperiod bygga ut ålderdomshemmen. Det framhölls att ålderdomshemmen skulle vara till för "normalt åldrande" personer, och vikten av att skapa en trivsamt hemmiljö och undvika anstaltsprägel poängterades. Ansvariga för vården på ålderdomshemmet var prästen och läkaren samt kommunpolitiker i fattigvårdsnämnden.

Lagen från 1918 innehöll också förslag om att skilja sinnessvård och kronikervård från fattigvården. En differentiering påbörjades och olika institutioner så som barnhem, sinnessjukhus, kronikersjukhus och vårdhem växte fram. Institutionsboendet, slutenvården, kom sedan att dominera vården och omsorgen om äldre fram till 1900-talets senare hälft.

Hemmaboendets ideologi var hämtad från den engelska hemtjänsten. I Sverige startade Röda korset på frivillig bas hemtjänst i Uppsala 1950. Farhågor framfördes att hemtjänsten kunde leda till en generell standardhöjning, något som samhället inte hade resurser till. Andra ansåg att kostnaderna kunde hållas nere med hjälp av den billiga arbetskraft som hemmafruarna utgjorde.

Debatten ledde till att åldringsvården uppmärksammades i 1950 års valmanifest. Förbättringarna utlovades

dock först när de ekonomiska förutsättningarna blivit bättre. Ett förslag om statsbidrag avslogs med hänsyn till den frivilliga verksamhetens positiva utveckling. Men den verkliga orsaken var den statsfinansiella situationen och den obligatoriska sjukförsäkringens genomförande. Vad som hände mellan 1940 och 1955 var att en ny åldringsvårdsideologi växte fram i teorin, men ej i praktiken. En färdväg var utstakad. Riktlinjer från år 1947 visade en väg bort från "fattig-Sverige", och de äldres väg in i välfärdsstaten påbörjades. Bidragande orsaker var långsiktiga strukturella förändringar så som ekonomisk tillväxt, fortgående urbanisering samt en växande andel kvinnor i förvärvslivet och därmed minskade möjligheter till informell omsorg.

Att hemtjänsten vände sig till äldre i allmänhet var ett uttryck för strävan att komma bort från ålderdomshemmens fattigvårdsprägel. Titeln på 1956 års lag – lagen om socialhjälp – visade att det nu inte längre var frågan om godtycklig välgörenhet utan om en socialpolitisk grundsyn, där social och ekonomisk trygghet var viktiga mål. Lagen följdes av 1957 års riktlinjer för åldringsvården, där respekten för de äldres integritet, intressen och individuella önskemål fastslogs. Äldre var inte längre en diffus grupp utan sågs som enskilda människor med individuella behov, och alla öppna vård- och hjälpinsatser skulle prövas innan vård på ålderdomshem bestämdes. Dock fanns fattigvårdsprägel kvar och de boende på ålderdomshemmen var fortfarande en sammanfattad grupp med olika handikapp och sjukdomar.

Under 1950- och 1960-talet rådde ett förmyndarperspektiv och tilltron till expertisen var stark. Nya professioner så som psykologer och socionomer började växa fram. Tillsammans kom dessa att allt mer definiera människornas behov. Prästen och läkaren var fortfarande ledamöter i socialnämnden och kunde härigenom påverka socialhjälpens utformning, men nu i mindre omfattning.

Debatten om förmyndarskap och tvångsintagningar kontra människors lika värde tog fart i slutet på 1960-talet. Detta gällde framför allt socialvården, mentalsjukvården och handikappomsorgen. De stora institutionerna ifrågasattes och det ställdes krav på en humanare vård och omsorg. En offentlig utredning tillsattes hösten 1967 för att se över socialhjälpslagen, men synen på de äldre och deras rättigheter glömdes bort i debatten. Många äldre som inte kunde klara sig själva vårdades fortfarande inom slutenvård på geriatrika och psykiatrika sjukavdelningar. I slutet på 1960-talet kom ett tillägg till socialhjälpslagen om kommunens skyldighet att genom uppsökande verksamhet skaffa sig känne-

dom om de äldre kommuninvånarnas behov av hjälp. Hemmaboendets ideologi fick nu ordentligt fäste.

Under slutet på 1960-talet förändrades attityden. Äldre sågs inte längre som vårdobjekt utan betraktades allt mer som en grupp i samhället vars behov inte skilde sig nämnvärt från övriga medborgares. Eventuella åldersmässiga funktionsnedsättningar kunde kompenseras genom olika former av stöd från samhällets sida. De äldres rätt att delta i samhällslivet och respekten för den personliga integriteten framhölls allt tydligare och inriktningen mot de öppna vårdinsatserna förstärktes ytterligare.

Den sociala hemhjälpen växte så småningom fram som ett komplement till institutionsvården. Röda korsets verksamhet i Uppsala följdes i början av 1950-talet av liknande verksamheter i andra städer. År 1960 var det bara 26 kommuner i landet som inte hade hemtjänst. Den snabba utvecklingen ansågs bero på att de äldre var nöjda med hjälpformen. Behovet av ålderdomshem minskade. Det var dessutom relativt enkelt att rekrytera

arbetskraft eftersom medelålders hemmafruar som tidigare inte stått till arbetsmarknadens förfogande nu fanns att tillgå.

År 1975 hade hemtjänsten vuxit ut och blivit tre gånger så omfattande som institutionsvården, och i slutet på 1970-talet var hemtjänsten som mest omfattande mätt i andel personer med hjälp. Därefter vände utvecklingen såväl för hemtjänst som för institutionsboende. Mellan 1982 och 1992 minskade andelen äldre som fick hemtjänst från var sjätte till var tionde, och för de över 80 år minskade andelen som fick hjälp i form av institutionsboende eller hemtjänst från två tredjedelar till drygt hälften. Allt färre äldre har idag offentlig omsorg och det har medfört att anhörigas hjälpinsatser ökat. Äldreomsorgen har inte bara avinstitutionaliserats utan även blivit mer informell; det pågår en förskjutning från avlönad offentlig omsorg till oavlönad omsorg inom familjen.

MONICA NORDSTRÖM

Uppgifter

13. Vilka invändningar fanns enligt texten mot det första exemplet på hemtjänst i Sverige?

- A Det befarades att bristen på arbetskraft skulle leda till problem.
- B Det bedömdes vara ohållbart att finansiera hemtjänsten via välgörenhet.
- C Det uppfattades som felaktigt att låta frivilliga krafter utföra uppgifter som egentligen var statens.
- D Det ansågs kunna medföra alltför stora kostnader för samhället.

14. Vad var enligt texten en av förklaringarna till att den offentliga välfärden i Sverige under 1950-talet vidgades till att omfatta också de äldre?

- A En liknande utveckling pågick i flera andra västeuropeiska länder.
- B Den vård som kommunerna erbjöd räckte inte åt alla.
- C Den grupp som tidigare förmodades vårda de äldre fanns nu ute i arbetslivet.
- D Ett allt större antal yrkesspecialister växte fram i det svenska vårdsystemet.

15. Vilka fick från 1950-talet och framåt i allt högre grad formulera vad medborgarna ansågs behöva?

- A Kommunpolitiker.
- B Specialister och sakkunniga.
- C Statliga myndigheter.
- D Omsorgstagare och deras anhöriga.

16. Vilket generellt samband visar texten som helhet på?

- A Sambandet mellan omfattande välgörenhet och hög vårdkvalitet.
- B Sambandet mellan hög arbetslöshet och utbyggd hemtjänst.
- C Sambandet mellan samhälleliga strukturförändringar och utbudet av vårdformer.
- D Sambandet mellan efterfrågan från vårdtagarna och vårdens utformning.

Hat och kärlek på nätet

Nätet förändrar oss som använder det och gör vårt sätt att uttrycka oss mer extremt. Men vi har också ett delvis förändrat debattklimat, där nätet kanske varit en katalysator men inte på något sätt är det enda som påverkat. Det har alltid funnits hat mot den som uttalar sig offentligt. Innan vi fick internet klagades och hatades det via telefonsamtal, insändare och brev, men de flesta behöll sitt hat inom en mindre krets. I och med internet har fler chansen att snabbt få iväg sitt hat till någon man ogillar. Det är en stor förändring.

En annan stor förändring är att fler ser det som en rättighet att få berätta om sitt missnöje. Yttrandefriheten har under de senaste åren kommit att användas för att få uttrycka sitt ogillande eller hat. Även här kan internet ha spelat en roll, som katalysator och möjliggörande teknik. Detta erbjudande från internet har ofta lyfts fram som en positiv utveckling i demokratisk mening, att allt fler kan säga vad de vill på fler arenor än tidigare. Det är i grunden en viktig utveckling, men det finns också risker med den. När fler får möjlighet att delta i det offentliga samtalet, ökar riskerna att bli utsatt för angrepp. Vi vet inget om hur denna utveckling påverkar personerna som hatar – den kan mycket väl vara positiv för dem – men vi kan se negativa effekter både för individerna som utsätts för hat och för det demokratiska samtalet.

Den andra sidan av myntet är nätkärleken; samma mekanismer som gör uttrycken för hat så starka på nätet framkallar också varma kärleksförklaringar. När jag började studera ungas nätkulturer i slutet av 1990-talet, var det en av de saker jag slogs av: att kärleken flödade på ungas mötesplatser på nätet. Då tänkte jag att vi vuxna borde hitta sätt att få denna kärlek att flytta sig vidare ut i rummet. I dag ser sociala mötesplatser på nätet anorlunda ut och även vuxna visar sin kärlek till sina vänner väldigt öppet på nätet. Det är främst vänskaplig kärlek jag avser här. För den romantiska kärleken finns delvis andra forum på nätet. Kärlek och vänskap är en så central del av nätet, även om denna sida inte får lika mycket uppmärksamhet i media. De kärleksfulla uttrycken flödar på många mötesplatser och många har erfarenhet av att den som vågar blotta sig får värme och kärlek tillbaka.

Det är dock inte så att alla bidrar med kärleksfulla uttryck när någon blottar sig. Det kan i själva verket vara en liten del av alla ens kontakter som reagerar med peppning, men upplevelsen kan likafullt vara att många stöttar och peppar. Och här har vi något som skiljer nätet från rummet. Nätet gör att du når ut till många och bland dessa finns oftast någon som har något vänligt att säga. Det finns i de flesta nätmiljöer inte heller något krav på

att gilla eller ens uppmärksamma ett uttalande. Många mötesplatser på nätet erbjuder användarna att ignorera det som framförs, att låtsas som om de inte har hört. Att inte uppmärksamma någons berättelse på nätet behöver inte betyda ett aktivt avståndstagande. Berättelsen kan ses som ett erbjudande att ta eller ignorera. Till skillnad från i rummet, alltså. Om en person ignorerar en öppenhetlig berättelse när två personer ses öga mot öga, uppfattas det ofta som ett fördömande. Det är svårt att ignorera någon i rummet utan att sända signaler om ogillande.

Ganska tidigt uppstod kritik mot nätkärleken. Den uppfattades som ytlig och till och med destruktiv. Ugefär så här gick resonemangen: "En vän på nätet kan aldrig vara lika mycket värd som en vän i rummet, eftersom ingen kan ha flera hundra vänner. Att ha så många vänner urholkar vänskapsbegreppet och snart har ingen några verkliga vänskapsband." Det här som uppfattades som ett urholkande av vänskapet kallades lite nedsättande för "gillakulturen" med referens till gillaknappen på bland annat Facebook. I min forskning använder jag ordet gillakulturen mer neutralt för att beskriva det språkbruk, de tankar och de handlingar som går ut på att stötta andra över nätet. Gillakulturen kan sägas ha vuxit fram som en följd av den öppenhet man kan iaktta på mötesplatser på nätet, där användarna delar med sig av sina liv och tankar på ett sätt som vi normalt inte känner igen från rummet. Jag tror att vi kan se denna utveckling som en förlängning av människans behov av social närhet, av uppskattning från omgivningen och av att spegla sig i andra i sitt relations- och identitetsarbete.

Hur man tolkar uttrycken, både den öppna publiceringen och gillandet av densamma, beror sannolikt på hur man tolkar världen i övrigt. Även om det finns studier som sökt samband mellan användning av sociala medier och utvecklande av depression, finns det inga belegg för att sociala medier skulle skapa nedstämdhet, varken i klinisk eller i populär mening. Det viktiga är istället att fundera på hur de som tar illa vid sig när någon berättar något positivt tänker generellt, både på och utanför nätet. På många arbetsplatser och skolor leder normtänkandet till en hets att passa in och det är lätt hänt att individerna dras med. Det uppstår en skrytkultur som kan bli destruktiv därför att den inte tillåter samtal om svåra sidor av livet. Denna skrytkultur är alltså inte unik för nätet utan återigen måste vi tänka på hur vi uppför oss utanför nätet om vi vill förbättra samtalsklimatet på nätet.

Gillakulturen har alltså fått mycket negativ uppmärksamhet och ordet används mest i nedsättande syfte. Då

lyfter man ofta fram en idé om devalvering av positiva känslor – om man använder positivt laddade ord som vän, kärlek, älska, gilla onödigt ofta, riskerar begreppen att urvattnas och i förlängningen leda till mindre vänskap, mindre kärlek och så vidare. Dessa resonemang förs dock inte när det gäller hatiska uttryck och känslor. I de sammanhangen framstår riskerna som helt andra än att fenomenet skulle urvattnas. Risker med att barn spelar

mycket våldsspel är knappast att våldet devalveras och att barnen plötsligt inte längre förmår känna hat eller avsky. I de sammanhangen tänker vi mer i påverkans-termer. Det är dock fullt möjligt att detsamma gäller kärleksfulla uttryck och känslor.

ELZA DUNKELS

Uppgifter

17. Vilket av följande har enligt textförfattaren en helt annan innebörd i rummet än på nätet?

- A Hatiska uttryck.
- B Personliga bekännelser.
- C Social närhet.
- D Utebliven respons.

18. Textförfattaren är skeptisk till den kritik som har riktats mot känslouttryck på nätet. I vilket avseende?

- A Hon menar att uttryckt kärlek aldrig kan vara något negativt.
- B Hon menar att den nedstämdhet som gillakulturen leder till är oundviklig.
- C Hon menar att det demokratiska samtalet gynnas av att även negativa känslor uttrycks.
- D Hon menar att argumentationen kring de olika känslouttrycken är inkonsekvent.

19. Enligt textförfattaren har det offentliga samtalet förändrats. Vilken betydelse har nätet haft för denna förändring, av texten att döma?

- A Nätet har varit en utlösande och förstärkande faktor.
- B Nätet har väckt känslor som tidigare inte har kunnat uttryckas.
- C Nätet har gett upphov till ett större missnöje.
- D Nätet har varit en dominerande och likriktande faktor.

20. Vilken av följande meningar är mest rimlig som fortsättning på textens nuvarande avslutning?

- A Kanske är det så att ju mer hat och avsky man sprider, desto mer hat och avsky blir det i världen.
- B Kanske är det så att ju mer hat och avsky man sprider, desto mer kärlek och gillande blir det i världen.
- C Kanske är det så att ju mer kärlek och gillande man sprider, desto mer kärlek och gillande blir det i världen.
- D Kanske är det så att ju mer kärlek och gillande man sprider, desto mer hat och avsky blir det i världen.

21. För en etta eller tvåa i innerstaden blir månadskostnaden högre om man hyr i andra hand än om man belånar och köper motsvarande lägenhet. Ett bostadsköp förutsätter dock en _____ på flera hundra tusen kronor. Samtidigt består halva boendekostnaden av _____, vilket kan ses som ett sparande.
- A låneskuld – ränta
 - B skattereduktion – kapital
 - C avdragsrätt – reavinst
 - D kontantinsats – amortering
22. Det arrangeras ett särskilt spåranlagsprov för blodhundar, där hundens förmåga att följa även mycket svag _____ av människa bedöms.
- A vittring
 - B impuls
 - C prägling
 - D indikation
23. Redaktionen var _____ i en stil som bäst beskrivs som kolonial: väggarna pryddes av foton från _____ i regnskogen, och ovanpå bokhyllan stod inramade bilder av legendariska _____ i kostym och fluga tillsammans med mystiska träföremål av olika slag.
- A ekiperad – utflykter – arkeologer
 - B belägen – reportage – äventyrare
 - C garnerad – utgrävningar – storviltsjägare
 - D inredd – expeditionsresor – upptäcktsresande
24. Människor tar en mängd beslut såväl i den egna vardagen som i sina arbeten. Ofta sker detta grundat på magkänsla och _____. Men om man har ambitionen att fatta kloka och _____ beslut i affärsvärlden, så kan magkänslan skapa problem.
- A instinkt – universella
 - B intelligens – formella
 - C intuition – rationella
 - D idealism – kontroversiella

25. Att _____ betesmark är en syssla som ger mycket tillbaka: ett vackert landskap, bra bete till djuren, ett ekonomiskt tillskott och en artrikare närmiljö.
- A korrigera
 - B skandera
 - C makulera
 - D restaurera
26. Han _____ vidsträckta turnéer i Europa och Amerika och _____ sitt rykte som violinist genom sin aristokratiska stil och fina artistiska smak, samt genom sina mycket personliga Mozarttolkningar.
- A tillbringade – ombesörjde
 - B utarbetade – förverkligade
 - C företog – befäste
 - D arrangerade – förvandlade
27. Nageltrång kan vålla en smärtsam inflammation som kan sprida sig in under tåns nagelplatta. Orsaken kan vara _____ nagelklippning i förening med för trånga skor.
- A förfallen
 - B fördragen
 - C försummad
 - D förbehållen
28. En dominerande inställning bland såväl författarna själva _____ många forskare är att modernismen, den moderna litteraturens _____, alltsedan krigsförklaringen mot den borgerliga publiken har levt i ett inte bara _____ utan rent av antagonistiskt förhållande till den modernitet som rörelsen själv är oupplösligt förbunden med.
- A som – flaggskepp – kluvet
 - B dels – parhäst – kärt
 - C och – ledstjärna – trivialt
 - D samt – moder – stört

29. Presidentens retorik är alltför osaklig och övertydlig för att han ska kunna betraktas som en skicklig talare. Samtidigt är han utan tvekan karismatisk. Han är den värsta _____ jag sett, och samtidigt den bästa.
- A pedagog
 - B demagog
 - C mykolog
 - D dermatolog
30. Sedan slutet av 1990-talet används begreppet _____ särskilt om bedömning och utvärdering av en persons kompetens och kunskaper, oavsett hur dessa har _____.
- A kvalificering – utvecklats
 - B validering – förvärvats
 - C relativisering – kategoriserats
 - D vidimering – dokumenterats

2020-04-04

Högskoleprovet

Provpass 3

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Kvantitativ del me

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematisk problemlösning), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

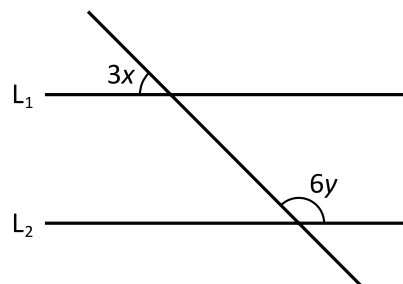
1. Vilket värde har x om $5x + 66 = \frac{y}{2}$ och $y = 12x$?

A 6
B 33
C 66
D $\frac{132}{7}$

2. 6 likadana maskiner kan sammanlagt producera 150 enheter per minut. **Hur många enheter kan 10 sådana maskiner producera på 4 minuter?**

A 360
B 1000
C 6000
D 36000

3.

L_1 och L_2 är parallella linjer. Vad är $1,5x + 3y$?

- A 45°
- B 90°
- C 135°
- D 180°

4. $f(x) = 3x + 1$

Vilket svarsalternativ motsvarar $f\left(\frac{1}{3}\right)$?

- A $\frac{1}{3}$
- B $\frac{2}{3}$
- C $\frac{4}{3}$
- D $\frac{6}{3}$

5. $a \neq 0$

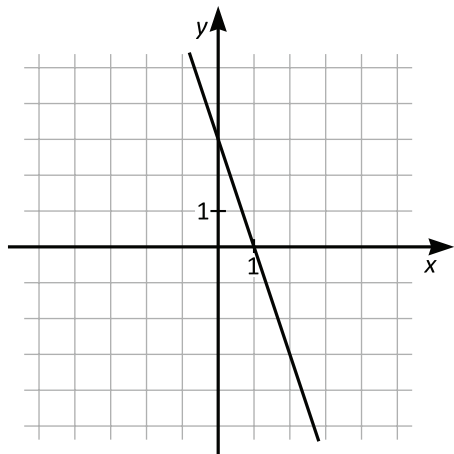
Vilket svarsalternativ motsvarar med säkerhet $\frac{a-b}{a} + \frac{b}{a}$?

- A $\frac{1}{2}$
- B 1
- C b
- D a

6. En triangel med basen 4 cm har lika stor area som en kvadrat med sidan 6 cm.
Hur stor är triangelns höjd?

- A 3 cm
- B 6 cm
- C 9 cm
- D 18 cm

7.

Vilket svarsalternativ motsvarar linjen i figuren?

- A $y = -3x + 1$
- B $y = 3x + 1$
- C $y = -3x + 3$
- D $y = 3x + 3$

8. Medelvärdet av x och $6x$ är lika med y . Vad är x ?

- A $\frac{7y}{2}$
- B $\frac{2y}{7}$
- C $\frac{xy}{7}$
- D $\frac{6x}{7y}$

9. $x > 0$

Hur många procent av x är $\frac{3x}{30} + \frac{4x}{40}$?

- A 7
- B 10
- C 20
- D 24

10. Vad är $(2^4 + 1)(2^2 + 1)(2^2 - 1)$?

- A $2^8 - 1$
- B $2^8 + 1$
- C $2^{16} - 1$
- D $2^{16} + 1$

11. $x < 0$

Vilket värde har x om $(x - 7)^2 = 144$?

- A -19
- B -12
- C -7
- D -5

12. Vad är $1^{-1} + 1^0 + 1^1$?

- A 0
- B 1
- C 2
- D 3

13. Kvantitet I: $\frac{3}{7} + \frac{5}{8}$

Kvantitet II: 1

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

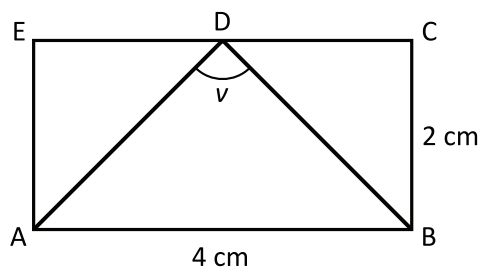
14. Tre vanliga sexsidiga tärningar kastas slumpmässigt en gång.

Kvantitet I: Sannolikheten att få tre femmor

Kvantitet II: Sannolikheten att summan av de tärningarna visar är 15

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. Fyrhörningen ABCE är en rektangel. D är mittpunkten på sträckan CE.

Kvantitet I: v

Kvantitet II: 90°

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. $-7(x+3) = 21$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: 0

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. 3 teskedar motsvarar 1 matsked.
5 kryddmått motsvarar 1 tesked.

Kvantitet I: 8 kryddmått och 1 matsked

Kvantitet II: 2 teskedar och 10 kryddmått

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. $x < y < z$

Kvantitet I: $\frac{x+z}{2}$

Kvantitet II: $\frac{x+y+z}{3}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

19. Omkretsen av en cirkel är 25π cm.

Kvantitet I: Cirkelns radie

Kvantitet II: 10 cm

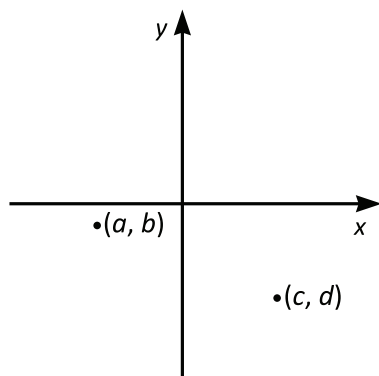
- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. *Kvantitet I:* $27^{\frac{1}{3}}$

Kvantitet II: 9

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. Punkterna (a, b) och (c, d) är inritade i koordinatsystemet nedan.

Kvantitet I: ab

Kvantitet II: cd

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. $x > 0$

Kvantitet I: $\frac{x}{2}$

Kvantitet II: $\left(\frac{x}{4}\right)^2$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. Alvar, Benjamin, Cecilia, Dessi och Elina är vänner. **Vem av dem är äldst?**

- (1) Alvar är äldre än Benjamin, men yngre än Cecilia.
- (2) Dessi är äldre än Elina, men yngre än Benjamin.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. I en park finns endast tre sorters träd: almar, ekar och lönnar. **Hur stor andel av träden i parken är ekar?**

- (1) Ekarna och almarna utgör tillsammans 50 % av träden i parken.
- (2) Ekarna och lönnarna utgör tillsammans 70 % av träden i parken.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

25. På ett papper står det skrivet sju negativa tal. **Vad är medianen av talen?**

- (1) Medelvärdet av de tre minsta talen är -45 .
- (2) Medelvärdet av de tre största talen är -15 .

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. Lisa och Thea ska låna en film av Karin. Karin har 40 olika filmer. **Hur många av Karins filmer har varken Lisa eller Thea sett tidigare?**

- (1) Lisa har sett 25 av filmerna. Thea har sett alla utom 10 av filmerna.
- (2) 25 av filmerna som Thea har sett har även Lisa sett.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. Viktor och Tomas simmar längder i en 25-metersbassäng. De startar samtidigt från samma ände av bassängen, och simmar var och en med sin egen konstanta hastighet. **Hur långt har Viktor simmat när han för första gången kommer tillbaka till startpunkten samtidigt som Tomas?**

- (1) Viktor simmar en längd på 36 sekunder och Tomas simmar en längd på 45 sekunder.
- (2) Viktor simmar 25 % snabbare än Tomas.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

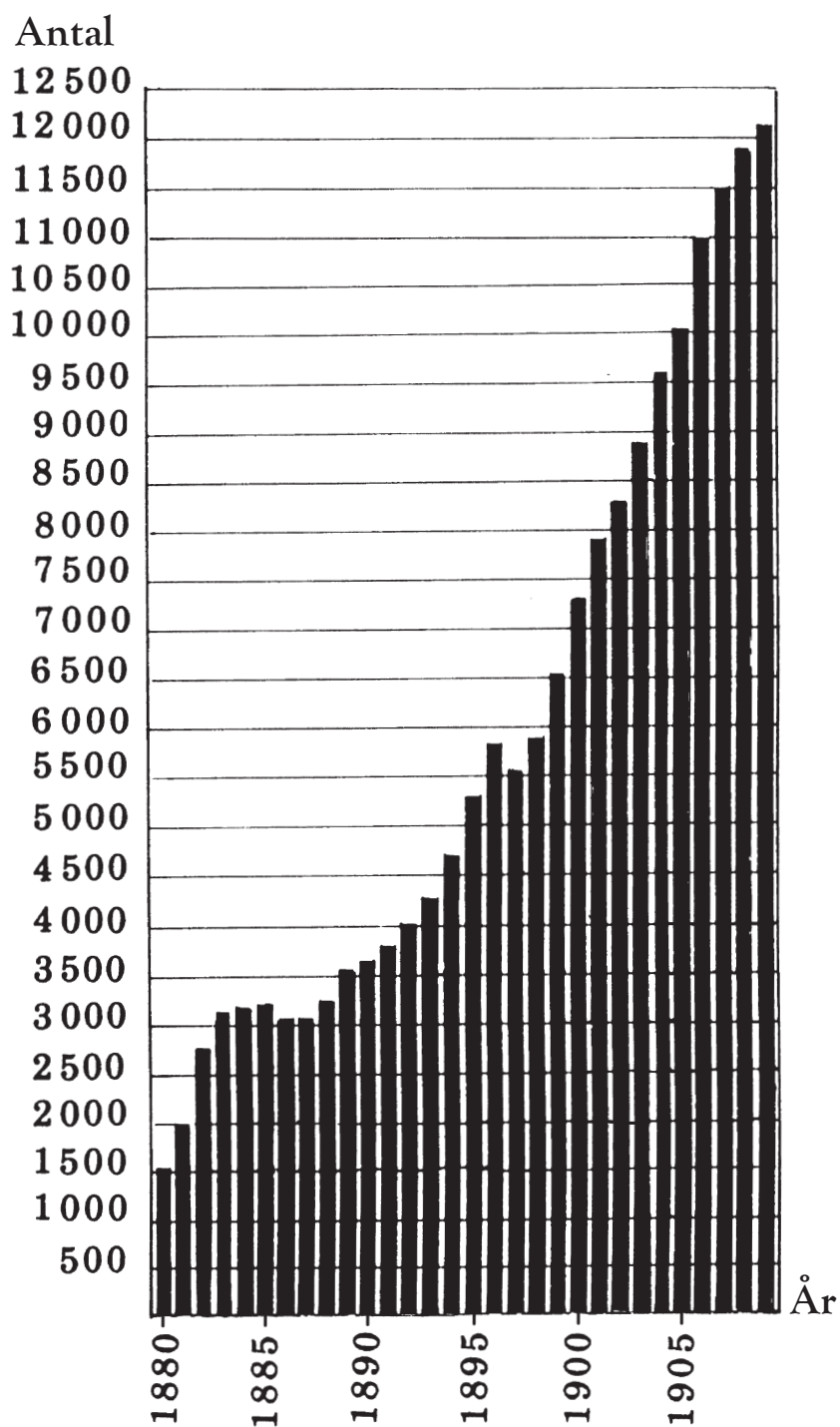
28. m och n är två olika positiva heltal. **Är $m > n$?**

- (1) n är jämnt delbart med 30 men inte med 4.
 m är jämnt delbart med 60.
- (2) Både m och n är jämnt delbara med 13.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Folkskolläraryöreningen 1880–1909

Antalet medlemmar i Sveriges allmänna folkskolläraryörening 1880–1909.

Uppgifter

29. Vilka två år hade antalet medlemmar minskat jämfört med närmast föregående år?

- A 1885 och 1886
- B 1885 och 1896
- C 1886 och 1896
- D 1886 och 1897

30. Med hur många procent hade medlemsantalet ökat om man jämför 1905 med 1892?

- A 100 procent
- B 150 procent
- C 200 procent
- D 250 procent

Transplantationer

DTK

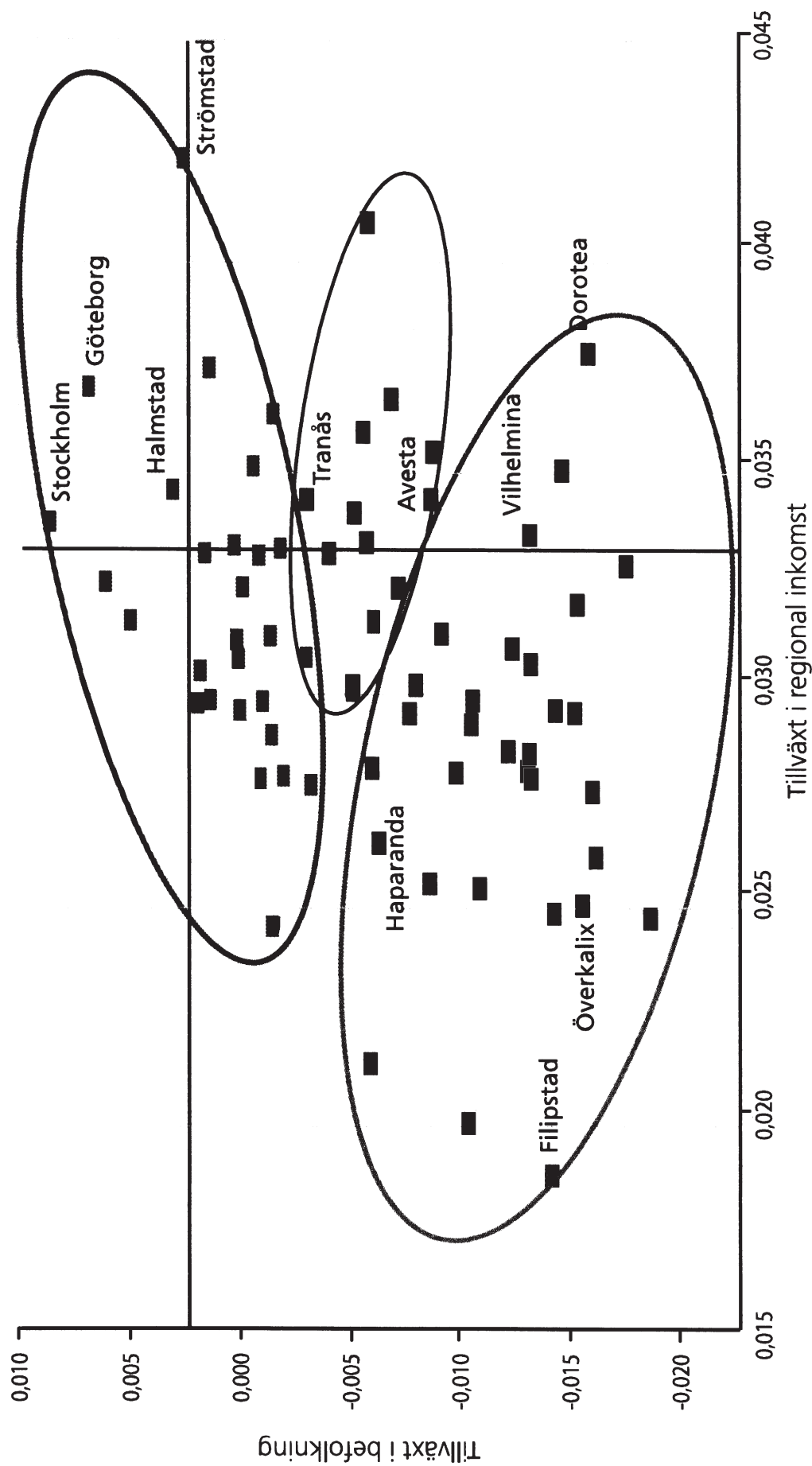
Transplantationer av vissa organ åren 2000–2014, totalt samt uppdelat på organ. För njure och lever anges dessutom hur många transplantationer som gjordes från levande donator.

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Njure (totalt)	440	421	398	435	370	392	419	379	365	391	372	345	308	305	283
<i>(Njure från levande donator)</i>	151	151	155	184	168	163	136	123	131	172	142	130	114	118	90
Bukspottskörtel	38	38	28	35	26	20	10	10	6	7	8	10	9	10	9
Cell-öar	20	16	5	5	10	5	4	4	6	2	9	7	5	2	0
Lever (totalt)	182	161	153	156	137	146	147	136	127	135	133	127	102	102	106
<i>(Lever från levande donator)</i>	6	5	7	4	8	2	7	4	6	3	9	5	5	7	2
Hjärta	67	55	46	51	56	55	44	46	40	30	31	36	19	25	20
Lungor	64	58	59	59	51	50	51	43	50	37	26	25	50	20	29
Hjärta och lunga	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	2	1	1	2
Tarm	2	0	2	2	1	2	5	2	0	1	2	1	3	1	2
Totalt	814	749	692	744	651	671	681	620	594	603	581	553	497	466	451

Uppgifter

31. Hur stor andel av njurtransplantationer 2012 gjordes från en levande donator?
- A 1/3
 - B 2/5
 - C 2/3
 - D 3/4
32. Studera hur antalet transplantationer förändrades från 2001 till 2009. För vilket av följande organ var förändringen störst, procentuellt sett?
- A Bukspottskörtel
 - B Lever (totalt)
 - C Hjärta
 - D Lungor
33. Hur många transplantationer gjordes i genomsnitt per år under perioden 2005–2010?
- A 612
 - B 622
 - C 637
 - D 657
34. För vilket år gällde att fler än 170 av transplantationerna gjordes från levande donatorer samt att antalet tarmtransplantationer var större än året innan?
- A 2014
 - B 2011
 - C 2005
 - D 2004

Tillväxt i regioner 1995–2005

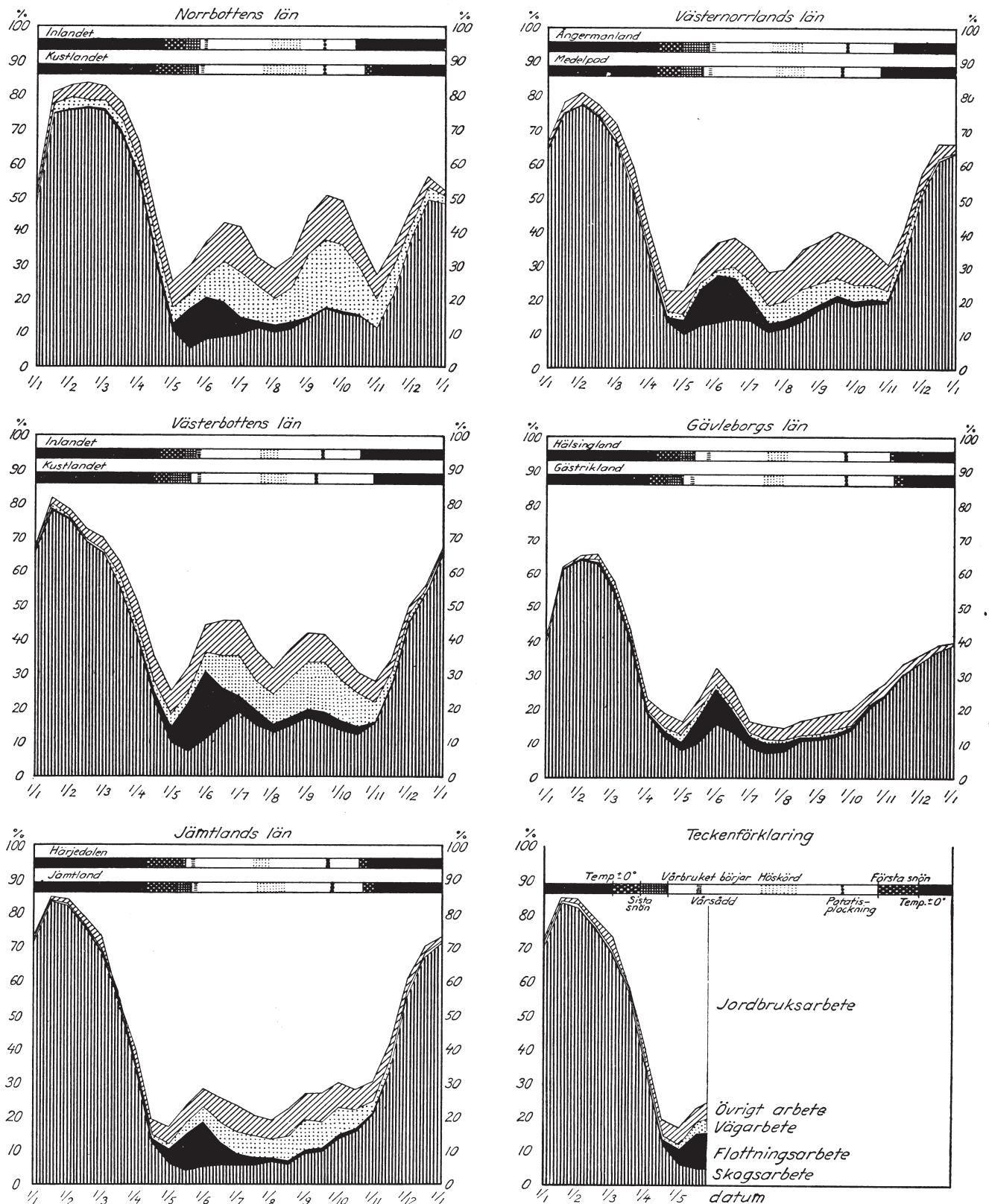
Genomsnittlig årlig tillväxt i befolkning och i inkomst för olika arbetsmarknadsregioner¹ i Sverige under perioden 1995–2005. Regionerna har delats in i tre grupper beroende på tillväxtens karaktär. De heldragna räta linjerna i figuren anger riksgenomsnittet.

¹ Sverige var under denna period indelat i 72 olika lokala arbetsmarknadsregioner (FA-regioner). Indelningen gjordes framför allt utifrån pendlingsmönster.

Uppgifter

35. Hur många av regionerna hade en befolkningstillväxt som var högre än riksgenomsnittet och en inkomstillväxt som var lägre än riksgenomsnittet?
- A 2
 - B 4
 - C 6
 - D 10
36. Hur stor var skillnaden i befolkningstillväxt mellan regionen med den högsta och regionen med den lägsta genomsnittliga årliga befolkningstillväxten?
- A 0,0135
 - B 0,0235
 - C 0,0270
 - D 0,0310
37. Hur stor andel av de 72 regionerna fanns i den av de tre grupperna som hade lägst tillväxt, vad gäller både befolkning och inkomst?
- A 20 procent
 - B 30 procent
 - C 45 procent
 - D 55 procent

Norrländskt lantarbete på 1930-talet

Arbetstiden för hemmansägare i fem norrländska län ett år under 1930-talet, procentuellt fördelad på olika sysselsättningar. De horisontella banden i diagrammens övre del anger tidpunkterna för jordbrukets huvudfaser i olika landskap och områden inom länen.

Uppgifter

38. I vilket län utgjorde jordbruksarbete mer än hälften av arbetstiden under mer än nio månader av arbetsåret?
- A Norrbottens län
 - B Västerbottens län
 - C Gävleborgs län
 - D Jämtlands län
39. Identifiera det landskap/område som hade det längsta tidsintervallet mellan höskördens avslutning och den första snön. **Hur långt var detta tidsintervall?**
- A 2 månader
 - B 3 månader
 - C 4 månader
 - D 5 månader
40. Identifiera det län där skogsarbete utgjorde fyra procent av arbetstiden vid tidpunkten för vårsådden. **Hur stor andel av arbetstiden utgjordes vid samma tidpunkt av jordbruksarbete?**
- A 25 procent
 - B 40 procent
 - C 60 procent
 - D 75 procent

2020-04-04

Högskoleprovet

Provpass 4

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Verbal del

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. konfederation

- A kungadöme
- B förbund av stater
- C stödparti
- D nation med folkstyre
- E republik

2. brysk

- A tanklös
- B sur och grinig
- C beslutsam
- D tvär och ovänlig
- E trotsig

3. forcera

- A krocka
- B försvåra
- C plåga
- D fullfölja
- E påskynda

4. röse

- A skräp
- B milstolpe
- C fälla
- D stenhög
- E grop

5. samvetsgrann

- A plikttrogen
- B ångerfull
- C hjälpsam
- D omoralisk
- E förlåtande

6. reprimand

- A erkännande
- B tillrättavisning
- C efterkontroll
- D påhälsning
- E återseende

7. utsiktslöst

- A enformigt
- B instängt
- C obetydligt
- D avlägset
- E hopplöst

8. kriterium

- A kännetecken
- B uppfattning
- C följdverkan
- D möjlighet
- E anledning

9. bräcka

- A utbrista
- B avdela
- C överträffa
- D avbryta
- E utforma

10. hemställan

- A vägran
- B begäran
- C förhoppning
- D tillstånd
- E väntetid

Överklagan av mål 4453-10 och 4314-11

I mål 4453-10 ansåg HFD (Högsta förvaltningsdomstolen) att Försäkringskassan är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen för den behandling som sker vid kassans tillhandahållande av elektroniska självbetjäningstjänster redan innan uppgifterna blir tillgängliga för kassan. Målet hade sin bakgrund i ett överklagat föreläggande från Datainspektionen till Försäkringskassan att genomföra en risk- och sårbarhetsanalys av sin sms-tjänst för anmälan av bland annat tillfällig föräldrapening samt att underrätta inspektionen om resultatet av analyserna. Samtliga instanser avlog kassans överklagande av föreläggandet. Det förhållande att kassan saknade faktisk möjlighet att påverka hur uppgifterna hanterades innan de blev tillgängliga kunde visserligen innebära svårigheter vid bedömningen av de skyldigheter och sanktionsmöjligheter som föreskrivs i personuppgiftslagen och som tar sikte på personuppgiftsansvaret. Detta hindrade dock inte, enligt HFD, att Försäkringskassan åläggs att redovisa säkerheten vid behandlingen av personuppgifter enligt 43 b § personuppgiftslagen, trots att en sådan redovisning möjligen kan vara ofullständig i vissa hänseenden när det gäller säkerheten för personuppgifter hos operatörer eller avsändare. Även HFD avlog alltså kassans överklagande.

Mål 4314-11 handlade om bidrag i form av tilläggsbelopp enligt tidigare skollag (SFS 1985:1100). Enligt 9 kap. 6 § den lagen skulle hemkommunen ge ett bidrag i form av ett grundbelopp för varje elev som gick i en bidragsberättigad fristående skola och där fick utbildning motsvarande den som gavs i grundskolan. Vidare skulle ett tilläggsbelopp lämnas för elever som hade ett omfattande behov av särskilt stöd. Någon skyldighet fanns dock inte om till exempel betydande ekonomiska svårigheter uppstod för kommunen genom tilläggsbeloppet. Stödåtgärderna skulle vara extraordinära och utan koppling till den vanliga undervisningen. Extra resurser borde vid utbildning i en fristående skola tilldelas för en elev som skulle ha krävt extra resurser också i hemkommunens skola (prop. 2008/09:171 s. 42). Målet gällde en elev med bland annat trotssyndrom. Underinstanserna hade ansett att tilläggsbelopp skulle utges. Enligt HFD var de svårigheter som beskrevs av sådant slag att de kunde kopplas samman med undervisningssituationen och skulle kunna hanteras inom ramen för grundbeloppet. Det extra behov eleven hade var alltså inte sådant att det skulle berättiga till tilläggsbelopp om eleven gått i en kommunal skola i hemkommunen. Kommunens överklagande bifölls.

ESKIL NORD

Uppgifter

11. Hur motiverade HFD sin dom i mål 4314-11, enligt texten?

- A Det stöd som eleven behövde låg inte inom skolans ansvarsområde.
- B Elevens stödbehov kunde hanteras inom den ordinarie undervisningen.
- C Det stöd som eleven behövde låg inte inom kommunens ansvarsområde.
- D Elevens stödbehov var av det extraordinära slaget.

12. Vilken part förlorade respektive mål?

- A Försäkringskassan respektive kommunen.
- B Datainspektionen respektive den fristående skolan.
- C Försäkringskassan respektive den fristående skolan.
- D Datainspektionen respektive kommunen.

Resandefolk och romer i historisk belysning

Resandefolk och romer är två av de mest utstötta grupperna i modern svensk historia. Martin Ericsson och Ida Ohlsson Al Fakir behandlar det svenska samhällets politik gentemot dessa grupper i två doktorsavhandlingar i historia. I *Exkludering, assimilering eller utrotning? "Tattarfrågan" i svensk politik 1880–1955* studerar Ericsson hur myndigheter och forskare agerat gentemot personer som utmålades som "tattare", och i *Nya rum för socialt medborgarskap. Om vetenskap och politik i "Zigenarundersökningen" – en socialmedicinsk studie av svenska romer 1962–1965* skärskådar Ohlsson Al Fakir motsvarande politik gentemot "svenska zigenare".

Studierna har många beröringspunkter. Båda analyserar myndigheternas och vetenskapsutövarnas sätt att närma sig grupperna i fråga, inte hur dessa själva definierade sig. De olika åtgärderna – utredningar, kartläggningar, registreringar och andra mer direkt repressiva åtgärder – handlade till stor del om att utdefiniera dessa grupper som annorlunda. Ericsson är därför noga med att inte använda den nutida termen resande, eftersom det är en självvald identitetskategori. Bland de "tattare" som myndigheter och forskare pekat ut och forskat om, fanns åtskilliga personer som inte själva ansåg sig höra till någon motsvarande etnisk eller social gruppering. De hamnade ofta i den kategorin på oklara grunder, till exempel för att lokala poliser uppfattade dem som problematiskt löst folk i största allmänhet.

Teoretiskt ingår båda studierna i traditionen efter Foucault, där det läggs stor vikt vid hur makt och vetenskap/kunskap går hand i hand. De anknyter till ett rikt idé- och vetenskapshistoriskt forskningsläge om hur forskare och "experter", åtminstone fram till 1960-talet, ofta anlätades av politiker och myndigheter i det konkreta samhällsbygget.

Ericsson utgår från tre så kallade maktrationaliteter – olika metoder varigenom myndigheterna agerade mot "tattarna". Genom territoriell exkludering försökte kommuner, ofta på olagliga sätt, göra sig av med "tattare"; de förbjöd bofasta att inhysa dem i sina hem eller så köpte de helt sonika upp hus så att de oönskade inte skulle kunna flytta dit. Med den liberala styrningen var det individerna själva som skulle reformeras, smälta in i samhället (assimileras) och med relativt mild hand formas till medborgare. Under det tidiga 1900-talet stärktes dock inriktningen mot rashygien. Här var den yttersta konsekvensen utrotning, vilken skedde bland annat genom tvångssteriliseringar.

Ericsson visar hur dessa maktrationaliteter ofta gick in i varandra, exempelvis när myndigheterna kartlade grupperna. Han antyder även att en fjärde maktrationalitet slog

igenom efter andra världskriget, då ett mer sociologiskt angreppssätt tog vid. Den territoriella exkluderingen försvann, och den rashygieniska taktiken fasades ut. "Tattarna" framställdes nu som en rent social grupp, inte en etnisk eller rasmässig, och ganska snart upphörde de mer eller mindre att figurera i politik och forskning.

Där tar Ohlsson Al Fakir över i sin avhandling om politiken gentemot "svenska zigenare" – en grupp som invandrat till landet runt 1900 och länge levde utanför samhällsinstitutionerna. 1952 blev de officiellt erkända som svenska medborgare, och samhället eftersträvade därefter att på olika sätt integrera dem. Kulmen blev den så kallade Zigenarundersökningen 1962–1965, som var en del av den efterkrigstida välfärdsstatens socialpolitik. Målet var ett utvidgat socialt medborgarskap som skulle garantera ett jämlikt välfärdssamhälle för alla invånare. I denna politik samspelade välfärdspolitik och vetenskaplig forskning.

Ohlsson Al Fakir visar hur "zigenarfrågan" blev en arbetsmarknadsfråga. Till detta kom vetenskapen och då framför allt socialmedicinen – en innevetenskap där man ville förstå hur bristande samhällsfunktioner medförde ohälsa i vid mening. Denna ohälsa skulle botas genom sociala reformer, snarare än att fokus lades på individerna själva. Socialmedicinerna hörde ofta till den politiska vänstern, det gällde inte minst Zigenarundersökningens ledare John Takman. Han drevs av ett starkt patos att hjälpa de romer hans forskargrupp kartlade och studerade. Samtidigt fanns det kvar element av en äldre, rasbiologisk forskningstradition även i Zigenarundersökningen. I en delstudie analyserade medicinsk-genetiska forskare i Uppsala blodgrupper och mätte huvuden. Vid sidan av det övergripande projektet att hjälpa romerna in i samhället (vilket i sig förstås kan framstå som förmynderi) bedrevs alltså även ett vetenskapligt projekt där individuella romer registrerades i personakter.

Båda böckerna är starkt empiriskt grundade och bygger på utförliga arkivstudier. Jag blir varm i hjärtat av att läsa fotnoterna och av hur Ericsson trålat efter försvunna handlingar i konseljakter och diaries. Jag gillar även Ohlsson Al Fakirs källkritiska resonemang om John Takmans personarkiv, där hon resonerar kring hur Takman själv ordnade sitt arkiv på ett medvetet sätt för att forma bilden av sitt verk. Detta är långt från den inte ovanliga historikertendensen att lite romantiskt betrakta arkiv som någon sorts Shangri-la av oförstörda och sanna informationskällor.

Såväl Ericsson som Ohlsson Al Fakir visar hur maktutövning ofta varit ett komplicerat samspel mellan stat, kommun och enskilda aktörer. De påvisar hur politik och

myndighetsutövning ofta hänger på vad enskilda aktörer gör, om än inom vissa ramar som är mer trögrörliga och som aktörerna sällan kan agera utanför. Inom ramarna kan det dock finnas stort spelutrymme. Det blir exempelvis tydligt hos Ericsson, där lokala poliser som besvarade enkäter om "tattare" kunde förfäktat rakt motsatta ståndpunkter, alltifrån de mest rasistiska önskemål som antydde etnisk rensning, till sådana som ifrågasatte hela projektet att utdefiniera och kartlägga.

Båda avhandlingarna berör arbetarrörelsens historia, tydligast i Ohlsson Al Fakirs analys av socialdemokratisk välfärdspolitik. Ericsson visar också att tidigare försök att koppla samman statens repressiva politik mot "tattare" med folkhemsprojektet inte håller. Den bedrivna politiken hade rötter bakåt i det tidiga 1900-talets liberalt färgade socialpolitiska rörelse, liksom i lokalsamhällets ännu äldre motstånd mot att härbärgera fattiga.

En omvittnad svårighet inom den poststrukturalistiska tradition som båda författarna delvis tar avstamp i, är att relatera nivån vetande/kunskap/diskurs till socioekonomiska strukturer. Detta sker inte i någon större utsträckning hos någon av författarna, men med tanke på hur dessa studier varit avgränsade tror jag ändå inte

att det hade kunnat tillföra så mycket. Det räcker för mig att de båda i stället reder ut de ofta motsägelsefulla kopplingarna till skilda idéhistoriska, vetenskapshistoriska och politiska företeelser.

Det känns dock synd att Ericsson riktar en allmän bredsida mot sådan forskning som inte håller sig inom den Foucaultinspirerade fåran i dagens historievetenskap. På annat sätt kan jag inte tolka följande mening: "I likhet med Patrick Joyce anser jag att socialhistoriens uppgift inte bör vara att studera grupper ('svenskar', 'arbetarklassen', 'homosexuella') som om dessa var objektivt existerande kategorier utan istället studera hur föreställningar om gruppernas existens och egenskaper har uppstått."

Det är svårt att inte se det som ett avståndstagande från möjligheten att över huvud taget tala om klasser som något annat än föreställningar, identiteter och språkliga kategorier, och det hoppas jag verkligen att Ericsson inte menar, utan att det är en förhärskande vetenskaplig kunskapsregim som talar genom författaren. Jag glömmer det och tar fasta på allt det uppslagsrika och kloka som faktiskt förmedlas i båda dessa avhandlingar.

SAMUEL EDQUIST

Uppgifter

13. Vilken ambition låg bakom svenska myndigheters agerande gentemot "svenska zigenare" under efterkrigstiden, enligt texten?

- A Att inkludera dem i ett samhälle med utbyggda sociala rättigheter och skyldigheter.
- B Att öka förståelsen och toleransen för deras historia och traditionella sätt att leva.
- C Att kartlägga ohälsan och den sociala utslagningen inom gruppen.
- D Att tillgodose gruppens särskilda sociala och kulturella behov.

14. Vad i Martin Ericssons avhandling är recensenten kritisk till?

- A Viljan att hålla fast vid benämningen "tattare" för resandefolk.
- B Den oklara gränsdragningen mellan olika maktrationaliteter.
- C Oförmågan att koppla "tattarfrågan" till socioekonomiska förhållanden.
- D Det tydliga ställningstagandet för en specifik forskningstradition.

15. Vad anser recensenten vara vanligt bland historiker som i sin forskning använder sig av arkivmaterial?

- A Att återvända till arkivmaterial som redan utforskats eller dokumenterats av andra.
- B Att uppfatta arkivmaterialet som heltäckande och därför bortse från ytterligare källor.
- C Att låta urvalet av arkivmaterial bli alltför ensidigt och styrt av det egna syftet.
- D Att förhålla sig överdrivet respektfullt till arkivmaterialet och dess trovärdighet.

16. Båda avhandlingarna utgår enligt recensenten från en teoretisk tradition som kretsar kring ett av nedanstående begreppspär. Vilket?

- A Inkludering och exkludering.
- B Makt och kunskap.
- C Grupp och individ.
- D Teori och praktik.

Utbildningspolitik och pedagogisk forskning

Frågor som rör skola och utbildning har under senare år blivit allt viktigare i den offentliga debatten. Folk i allmänhet engagerar sig i skolfrågor på ett sätt som vi inte känner igen ens från de stora utbildningsreformerna i början av 1990-talet. Samtidigt med denna glädjande utveckling kan vi konstatera att den pedagogiska forskningen tappar inflytande i utbildningspolitiken och att lärare och forskare sällan hörs i skoldebatten.

Detta fenomen uppmärksammades intressant nog i en statlig utredning redan 2001. Utredarna skriver i betänkandet *Samverkande styrning* att pedagogernas frånvaro i debatten kan förklaras med debattens "enfrågekaraktär". Pedagogerna anser att den förenklade debatten både skadar skolan och trivialiserar deras eget arbete, får det att framstå som om det bestod av "relativt okomplicerade överväganden, som nästintill vem som helst skulle kunna utföra".

Jämför man med 1960-talets stora utbildningsreformer, som i stor utsträckning var förankrade i resultat från storskaliga forskningsstudier, ser man att dagens pedagogiska forskning har minimalt inflytande över utbildningspolitikens innehåll. Internationella jämförande kunskapsmätningar som PISA, PIRLS och TIMSS har övertagit forskningens roll som utbildningspolitisk riktningssivare, och utbildningsministern har i olika sammanhang hävdat att svensk pedagogisk forskning "inte håller måttet". Om så vore fallet finns det anledning att fråga sig vad landets alla professorer, lektorer och doktorander i pedagogik håller på med.

Det kan vara intressant att fundera över konsekvenserna av en sådan inställning till den forskning staten själv finansierar. Även i Norge har resultaten från internationella kunskapsmätningar fått politiska konsekvenser och där vållat näst intill ett nationellt trauma. Men till skillnad från i Sverige väljer man att söka stöd i den pedagogiska forskningen för att analysera problemet och finna lösningar. Sålunda bjöd den norska statsministern och kunskapsministern in sex av landets pedagogikprofessorer till en diskussion om hur man gemensamt skulle kunna förbättra den norska skolan. Forskningen tas seriöst samtidigt som forskarna själva tvingas visa på vilket sätt deras resultat kan komma till användning.

Ett visst mått av självvrannsakan när det gäller de svenska pedagogikforskarnas låga profil i utbildningsdebatten är emellertid befogad. Det är förvånande hur frånvarande man varit (och fortfarande är) när det svenska utbildningssystemet nu genomgår sin mest genomgripande förändring på decennier. Till viss del kan tystlåtenheten säkert förklaras med det akademiska belöningssystemet, där vetenskapliga artiklar ger poäng

medan engagemang i debatten utgör en riskfylld sysselsättning. Detta trots att den så kallade tredje uppgiften enligt högskolelagen innebär att "samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta".

Det är emellertid alltför enkelt att förklara forskarnas lågmäldhet som enbart ett incitamentsfenomen. Vad det handlar om är snarare den förändring som den mediala debattaren genomgått under senare år. Oppositionen har få invändningar mot regeringens skolpolitik, och det "otålighetssyndrom" som idag präglar debatten ger föga utrymme för vetenskapliga analyser av komplicerade fenomen som lärande, socialisation och undervisning. Det är inte lätt för en forskare att ta poäng på en driven retoriker som utbildningsministern, som dessutom hanterar fakta på ett sätt som ingen vetenskapligt skolad debattör skulle kunna göra. Men än värre är att viktiga utbildningspolitiska frågor skymms av frågor på detaljnivå, till exempel den kommande skollagens krav på näringsriktig kost, kvarsittning eller lärares rätt att beslagta elevers tillhörigheter.

Jag ska ge två exempel på konsekvenser av denna trivialisering av skoldebatten. Det första handlar om de i särklass viktigaste utbildningspolitiska besluten: införandet av nya läroplaner och kursplaner. Tidigare läroplansreformer (1960, 1969, 1980 och 1994) föregicks av massiva insatser från statsmaktens sida i form av offentliga debatter i samband med utskotts- och remissbehandling, fortbildningsmaterial till skolor med mera. Både 1978 och 1992 års betänkanden om nya läroplaner för grundskolan diskuterades livligt i media och ute på skolorna. När riksdagen i mars 2009 fattade beslut om en ny läroplan för grundskolan med tillhörande kursplaner verkade emellertid få känna till det.*

De föreslagna förändringarna var betydande. Till exempel skulle nuvarande målsystem ersättas med ett system där kunskapskrav formuleras för eleverna från tio års ålder. Intressant nog hade socialdemokraterna enbart marginella invändningar i utskottsbehandlingen, trots att den nya läroplanen, till skillnad från de tidigare, tydligt markerade att det nu i högre grad än tidigare var elevens eget ansvar att uppfylla de krav som skolan ställer. Inte heller hade de elva lärosäten som lämnade remissvar på betänkandet några allvarigare invändningar.

Det andra exemplet handlar om förslaget till en ny lärarutbildning. För några år sedan överlämnades betänkandet till regeringen och gick sedan ut på remiss. Bland landets universitet och högskolor var reaktionerna blandade. Typiskt var att kritiken mer handlade om struktu-

rella aspekter än innehållsliga. Man var (inte oväntat) kritisk till en förkortad förskollärarutbildning, fasta ämneskombinationer och en hårdare centralstyrning. Men märkligt nog var det få remissinstanser som reagerade mot den förändrade syn på barns och ungas lärande som präglade förslaget. Utredaren talade om "den dyslektiska hjärnan"; barns förmåga att bedöma kvantiteter jämfördes med däggdjurs och beteendestörningar sades leda till social misär. Att pedagogisk forskning sågs som betydelselös blev tydligt när man skrev att den nya lärarutbildningen måste få en fast grund av vetenskapligt baserade kunskaper som "inrymmer bidrag från modern hjärnforskning, utvecklingspsykologi, kognitiv psykologi, differentialpsykologi, socialpsykologi, sociologi och framför allt pedagogisk psykologi". För första gången i

svensk utbildningshistoria föreslogs en lärarutbildning där pedagogik som vetenskaplig bas inte nämndes.

Det finns anledning att hysa oro över den pedagogiska forskningens och dess företrädares osynlighet i utbildningsdebatten. Utbildningspolitiken har förlorat sin ideologiska dimension och hackas sönder i detaljfrågor. Samtidigt har den engagerade och intresserade allmänheten rätt att få ta del av skolforskningens resultat och analyser. Även om den vetenskapliga argumentationen står sig slätt mot den populistiska retoriken, borde man kunna kräva att forskarna tar sitt samhällsansvar och ger sig in i debatten så att deras forskningsresultat kommer till nytta.

BENGT PERSSON

* Den nu gällande läroplanen, Lgr11, trädde i kraft året efter det att denna text publicerades.

Uppgifter

17. Vilken roll spelar internationella jämförande kunskapsmätningar som PISA, PIRLS och TIMSS i Sverige, enligt textförfattaren?

- A De försvårar själva undervisningen.
- B De vägleder den pedagogiska forskningen.
- C De styr utbildningspolitiken.
- D De ersätter utbildningsdebatten.

18. Vad menar textförfattaren med att pedagogikforskarnas "lågmedlhet" till viss del är ett "incitamentsfenomen"?

- A Forskarna anser att enkla frågor skymmer de större frågorna.
- B Forskarna har svårt att utmana politikerna på deras arena.
- C Forskarna studerar ofta andra frågor än de som debatteras.
- D Forskarna upplever inte att de gynnas av att delta i debatten.

19. Vad skiljer, enligt texten, Norge från Sverige när det gäller att hantera utmaningar i utbildningspolitiken?

- A I Norge har resultaten i de internationella kunskapsmätningarna tagits på allvar.
- B I Norge har forskningen frigjort sig från den statliga styrning som kännetecknar svensk forskning.
- C I Norge har den pedagogiska forskningen vågat vara självkritisk.
- D I Norge förenas landets ledning och forskarna i ett förändringsarbete.

20. Vad vore enligt textförfattaren en fördel med att pedagogikforskarna deltog mer i samhällsdebatten?

- A Forskningen skulle komma till bättre användning.
- B Forskningen skulle få starkare verklighetsförankring.
- C Forskningen skulle enklare kunna utvärderas.
- D Forskningen skulle bli lättare att förstå.

21. Det Riksbanken vill bekämpa med införandet av minusränta är fallande priser: _____. Men tänk om Riksbankens åtgärder i själva verket utlöser just detta? Där har vi en annan _____ som ibland nämns bland ekonomer.
- A reduktion – misräkning
 - B soliditet – rundgång
 - C deflation – farhåga
 - D likviditet – kalldusch
22. För journalistiken i sig har det liten eller ingen betydelse vilken _____ som används för publicering av text. Men ekonomiskt verkar det ha avgörande betydelse. En digital läsare _____ helt enkelt bara en bråkdel så mycket _____ som en analog.
- A genre – tillgodoser – resurser
 - B plattform – genererar – intäkter
 - C miljö – förbrukar – utrymme
 - D tematik – upptar – information
23. Jordbrukets spridning karakteriserades av ett ryckvis förlopp: plötslig expansion följt av lika plötsligt avstannande, eller till och med _____.
- A regression
 - B periodisering
 - C acceleration
 - D fragmentering
24. År 1900 utkom Ellen Keys stora verk *Barnets århundrade*, som brukar anses som _____ för en tid då barn ställdes i centrum på ett helt annat sätt än tidigare. I boken _____ Key för en mindre auktoritär pedagogik än den rådande och en större frihet för barn att utveckla sin personlighet.
- A startskottet – pläderar
 - B grundbulten – agiterar
 - C förtecknet – bäddar
 - D utposten – rustar

25. Det är inte farligt att äta mat som har legat länge i frysen, för där växer det inga bakterier. Däremot kan fett i feta livsmedel _____, vilket gör att maten smakar illa.
- A murkna
 - B härska
 - C surna
 - D mögla
26. I ljuset av dessa mycket grovt skissade aspekter av resandefenomenet blir migrationen, från att ha varit ett skenbart _____ område i det europeiska minnesrummet, central. De rika länderna _____ på ekonomiska grunder kvalificerad arbetskraft från länderna på södra halvklotet, samtidigt som de bygger murar av säkerhetspolitiska skäl.
- A kvalificerat – insisterar
 - B perifert – eftertraktar
 - C kontroversiellt – koloniserar
 - D geografiskt – förfördelar
27. Fristående skolor kan ha olika profiler, till exempel pedagogiska, etniska eller religiösa, men det som främst utmärker dem är att de har en annan _____ än kommun, landsting eller staten.
- A etikett
 - B instans
 - C karaktär
 - D huvudman
28. Utredning av huruvida depressionssjukdom _____ bör inledas redan på primärvårdsnivå, och _____ behandling bör _____ innan eventuell remiss skickas till specialistklinik.
- A föreligger – adekvat – sätts in
 - B existerar – särskild – åtgärdas
 - C klarlagts – sekundär – läggs till
 - D påvisats – specialiserad – utförs

29. Markägaren lade inga hinder i vägen när Nisse och hans medhjälpare satte igång att _____ och planera för stigar till de största grottorna. De ritade kartor och byggde trappor och _____ för att underlätta framkomligheten för besökarna.
- A initiera – barrikader
 - B konspirera – hyggen
 - C rekognosera – spångar
 - D prospektera – avträden
30. Från 1976 och framåt utgav Frank Zappa endast skivor i eget namn, till exempel *Sheik Yerbouti*, på vilka mer eller mindre tillfälliga _____ av musiker förverkligade hans projekt.
- A etablissemang
 - B kompositioner
 - C arrangemang
 - D konstellationer

2020-04-04

Högskoleprovet

Provpass 5

- Du måste fylla i dina svar i svarshäftet **innan** provtiden är slut.
- Följ instruktionerna i svarshäftet.
- Du får använda provhäftet som kladdpapper.
- Fyll alltid i ett svar för varje uppgift. Du får inte minuspoäng om du svarar fel.
- På nästa sida börjar provet, som innehåller 40 uppgifter.
- Provtiden är **55 minuter**.

Kvantitativ del rt

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematisk problemlösning), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

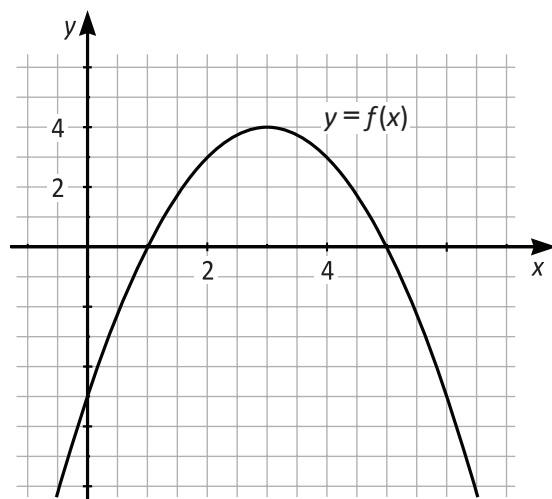
Börja inte med provet förrän provledaren säger till.

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. Vilket svarsalternativ motsvarar uttrycket $3(2x + 5) + 2(7 - 3x)$?

- A 29
- B $17 - x$
- C $3x + 19$
- D $12x + 29$

2. I koordinatsystemet är grafen till funktionen $f(x)$ inritad. För vilka värden på x är $f(x)$ positiv?

- A $x > 0$
- B $0 < x < 4$
- C $x > 1$
- D $1 < x < 5$

3. Arean av en cirkel är 27 cm^2 . Vilket av svarsalternativen är det bästa närmevärdet för längden av cirkelns radie?

A 1,5 cm
B 3 cm
C 6 cm
D 9 cm

4. Om $a\%$ av x är y , hur mycket är $2a\%$ av $0,5x$?

A $0,5y$
B y
C $2y$
D $4y$

5. En mätserie består av 5 mätvärden. **Vilket av svarsalternativen är med säkerhet korrekt?**

- A Om mätseriens medelvärde är ett heltal, så är alla mätvärdena heltal.
- B Om mätseriens median är ett heltal, så är alla mätvärdena heltal.
- C Om alla mätvärdena är heltal, så är mätseriens medelvärde ett heltal.
- D Om alla mätvärdena är heltal, så är mätseriens median ett heltal.

6. a och b är positiva tal.

Vilket svarsalternativ är lösningen till ekvationen $ax + bx = 1$?

- A $x = 1 - (a + b)$
- B $x = \frac{1}{ab}$
- C $x = a + b$
- D $x = \frac{1}{a + b}$

7. Jaana gör ett halsband med enfärgade pärlor i sju olika färger. Hon använder lika många pärlor av varje färg. **Vilket svarsalternativ är ett möjligt antal pärlor i det färdiga halsbandet?**

A 241
B 245
C 247
D 249

8. **Vilket svarsalternativ är störst?**

A $\frac{10^2 \cdot 10^{-5}}{10^{-3}}$
B $\frac{10^{-3} \cdot 10^{-5}}{10^2}$
C $\frac{10^2 \cdot 10^{-3}}{10^{-5}}$
D $\frac{10^{-5}}{10^2 \cdot 10^{-3}}$

9. Arean av en kvadrat med sidlängden 10 cm är dubbelt så stor som arean av en kvadrat med sidlängden x cm. **Vilket värde har x ?**

- A $\sqrt{10}$
- B $\sqrt{20}$
- C $\sqrt{25}$
- D $\sqrt{50}$

10. Vad är $\frac{7}{20} - \frac{3}{2} \cdot \frac{1}{5}$?

- A $-\frac{23}{100}$
- B $\frac{1}{20}$
- C $\frac{3}{10}$
- D $\frac{4}{10}$

11. $f(x) = \frac{x}{4} - \frac{3}{2}$

Vilka koordinater har den punkt där grafen till $f(x)$ skär x -axeln?

A $\left(0, -\frac{3}{2}\right)$

B $(0, 6)$

C $\left(-\frac{3}{2}, 0\right)$

D $(6, 0)$

12. Vilket svarsalternativ är ett möjligt värde på a om $a^{-2} = 16$?

A -4

B $\frac{1}{256}$

C $\frac{1}{4}$

D 256

13. x , y och z är positiva tal.
 x procent av y är lika med 73.
 x procent av z är lika med 37.

Kvantitet I: y

Kvantitet II: z

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. T är en triangel.

Kvantitet I: Omkretsen av T dividerad med 3

Kvantitet II: Medelvärdet av sidlängderna för T

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. *Kvantitet I:* $\frac{\frac{1}{6}}{\frac{6}{1}}$

Kvantitet II: $\frac{\frac{6}{1}}{\frac{1}{6}}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. Albin är dubbelt så gammal som Edvin och Levi är tillsammans.

Kvantitet I: Albins ålder

Kvantitet II: Tre gånger Edvins ålder

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. $x > 1$
 $x^{y+1} = 1$

Kvantitet I: y

Kvantitet II: 0

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. Kvadraterna K_1 och K_2 överlappar varandra så att 25 procent av arean av K_1 täcks av K_2 medan 20 procent av arean av K_2 täcks av K_1 .

Kvantitet I: Arean av K_1

Kvantitet II: Arean av K_2

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

19. *Kvantitet I:* $3,13(\pi + 3,15)$

Kvantitet II: $3,15(3,13 + \pi)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. $x \neq 0$
 $y \neq 0$
 $x + y = 0$

Kvantitet I: $x^2 + y^2$

Kvantitet II: $x^2 + y^2 + 2xy$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. Grafen till funktionen f är en rät linje genom origo.
 $a > 0$

Kvantitet I: $f(a)$

Kvantitet II: $f(-a)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. En mätserie består av värdena -5 , x , y , 3 . Seriens medelvärde är -1 .

Kvantitet I: $x + y$

Kvantitet II: -1

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. Kalle har gjort en snögubbe som endast består av tre snöbollar, vilka representerar huvud, mage och ben. Mage-snöbollen väger 20 kg. **Hur mycket väger hela Kalles snögubbe?**

- (1) Ben-snöbollen väger 7 gånger så mycket som huvud-snöbollen.
 (2) Huvud-snöbollen väger $\frac{1}{4}$ av vad mage-snöbollen väger.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
 B i (2) men ej i (1)
 C i (1) tillsammans med (2)
 D i (1) och (2) var för sig
 E ej genom de båda påståendena

24. Ett kalkylblad består av två kolumner och två rader. Det står ett tal i var och en av de fyra cellerna. **Vad är summan av de fyra talen?**

	A	B
1		
2		

- (1) Summan av talen i cellerna på rad 1 är 30. Talet i cell B2 är 23.
 (2) Summan av talen i cellerna A2 och B1 är 36. Talet i cell A1 är 13.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
 B i (2) men ej i (1)
 C i (1) tillsammans med (2)
 D i (1) och (2) var för sig
 E ej genom de båda påståendena

25. Vilket av talen x , y , z och w är störst?

(1) $x + z > y + w$

(2) $x > z$
 $y > w$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

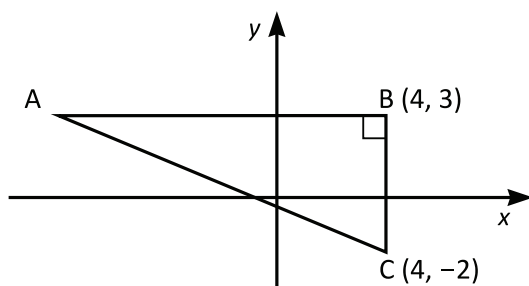
26. En röd, en blå, en vit och en grå kloss är staplade ovanpå varandra. Det finns ingen kloss mellan den röda och den vita klossen. **Vilken färg har klossen som ligger överst?**

- (1) Varken den röda eller den vita klossen ligger överst. Den blå klossen ligger längre ner än den grå klossen.
- (2) Varken den röda eller den vita klossen ligger längst ner. Den blå klossen angränsar till den röda klossen.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. Vilka koordinater har punkten A?

- (1) Triangelns area är 30 areaenheter.
- (2) Sträckan AC är 13 längdenheter.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

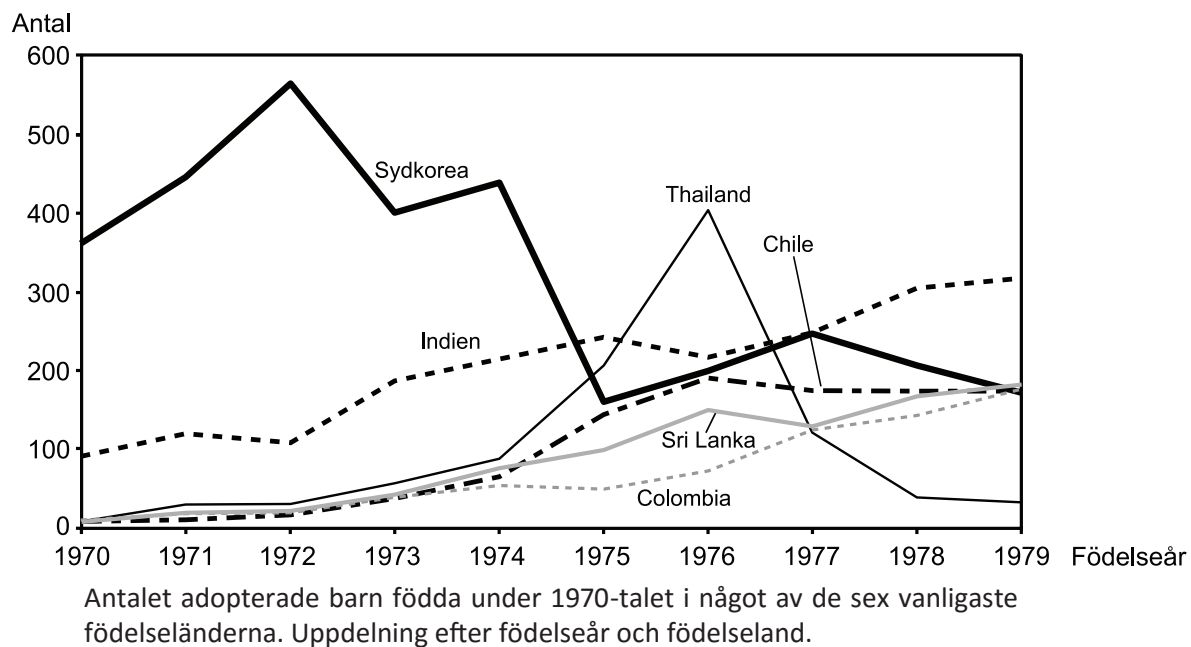
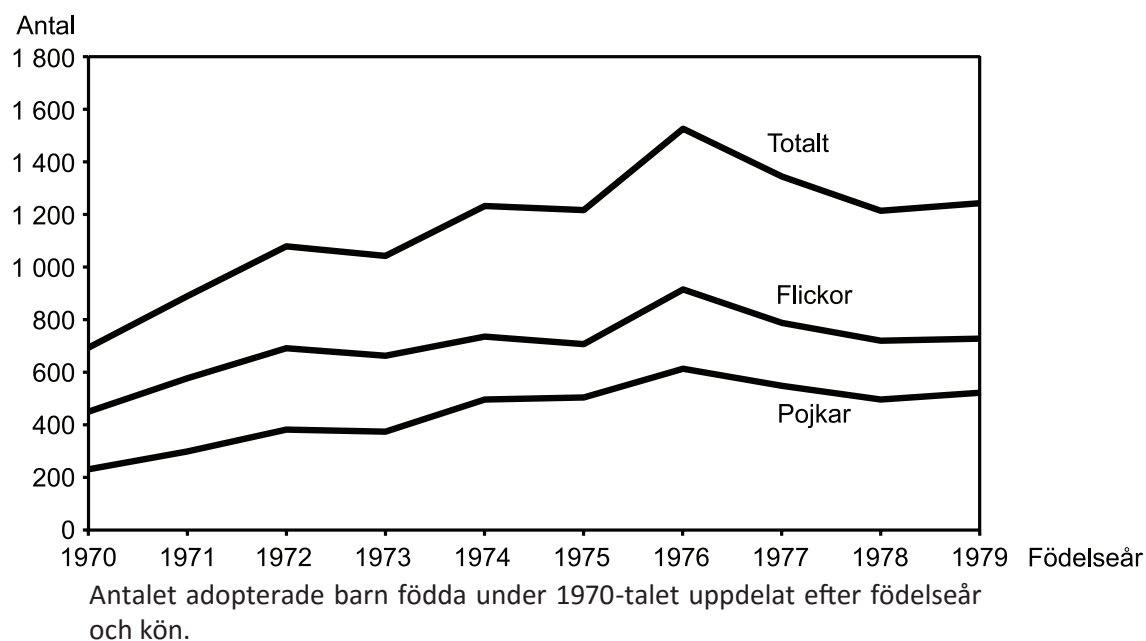
28. x är ett positivt heltal. Vad är x ?

- (1) $x^4 = \sqrt{x}$
- (2) $\frac{k}{x} = k, k \neq 0$

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Adopterade barn födda under 1970-talet

Uppgifter

29. Vilket födelseland avses?

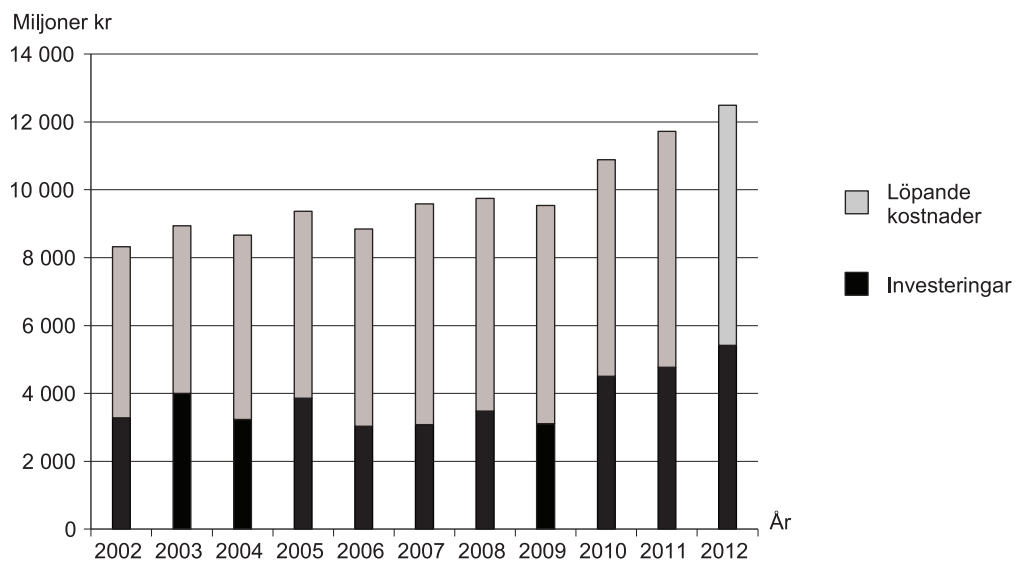
För minst ett av de redovisade födelseåren var detta det vanligaste födelselandet bland de adopterade barnen. Av de adopterade barnen från detta land föddes fler 1979 än 1977.

- A Indien
- B Sri Lanka
- C Sydkorea
- D Thailand

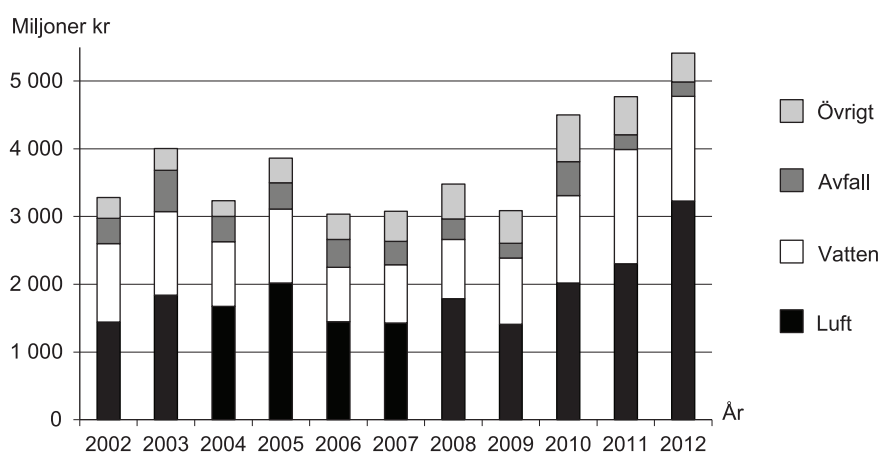
30. Hur många av de adopterade barnen föddes under perioden 1975–1979?

- A 1 300
- B 3 300
- C 5 500
- D 6 500

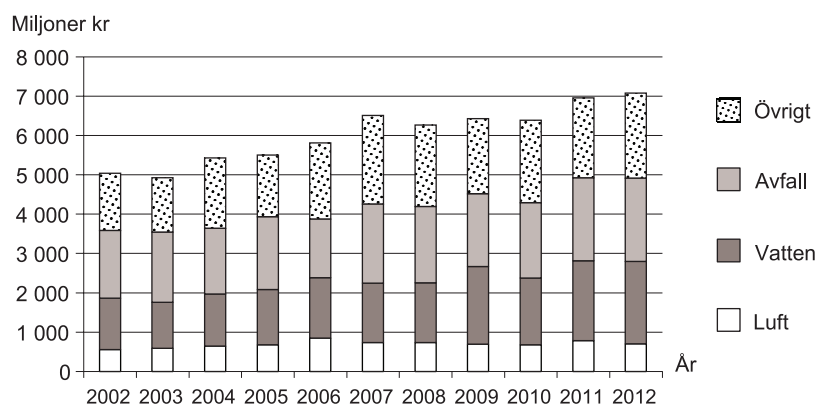
Miljöskyddskostnader för industrin i Sverige

Industrins totala utgifter för miljöskydd 2002–2012 uppdelade på investeringar och löpande kostnader. Miljoner kronor.

Miljöskyddsinvesteringar inom industrin 2002–2012 uppdelade på miljöområden. Miljoner kronor.

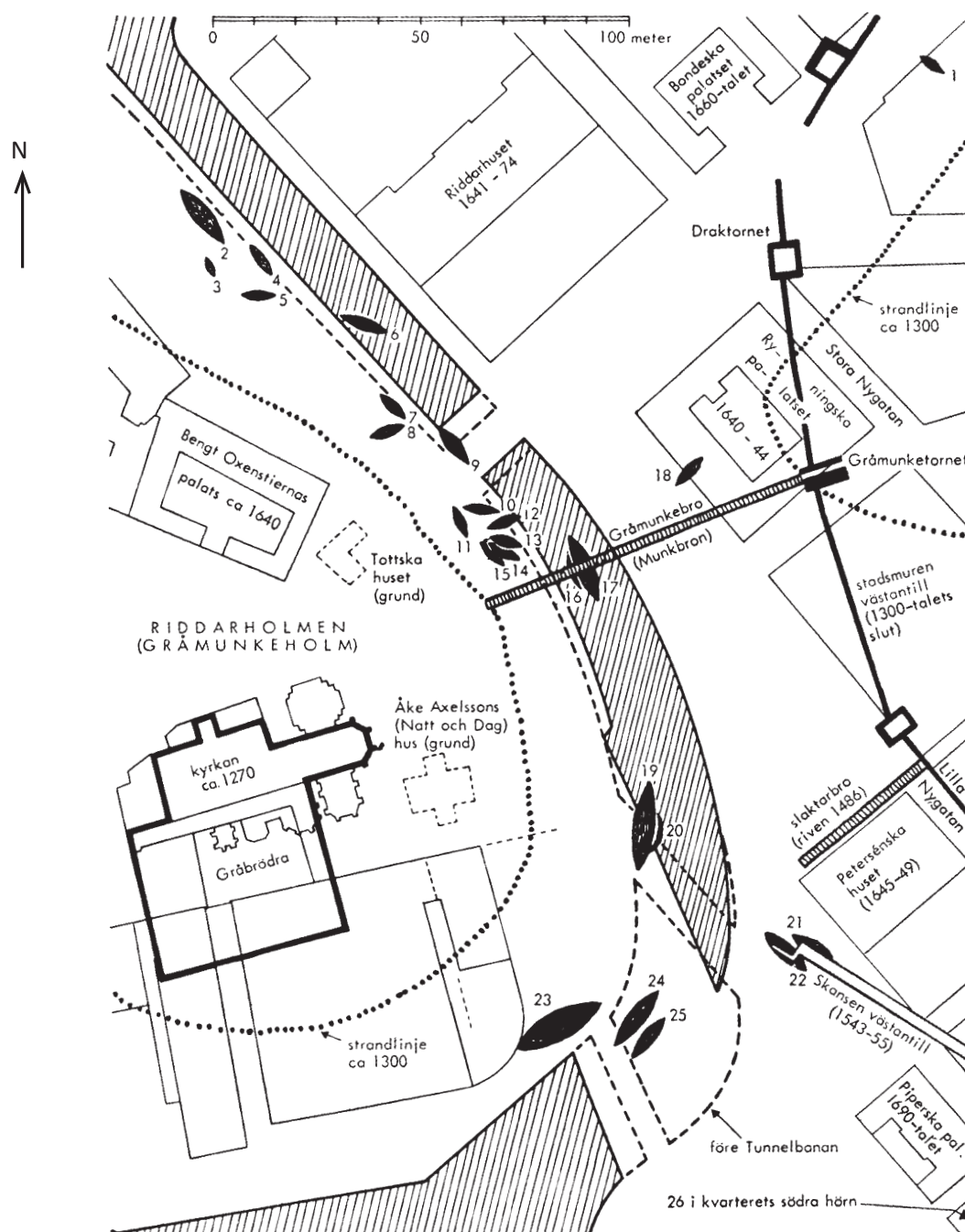

Löpande kostnader för miljöskydd inom industrin 2002–2012 uppdelade på miljöområden. Miljoner kronor.

Uppgifter

- 31. Hur stor andel av industrins totala utgifter för miljöskydd 2011 utgjordes av löpande kostnader?**
- A 45 procent
 - B 50 procent
 - C 60 procent
 - D 65 procent
- 32. Inom vilket miljöområde gjordes miljöskyddsinvesteringar för i genomsnitt 1 900 miljoner kronor per år under den redovisade perioden?**
- A Övrigt
 - B Avfall
 - C Vatten
 - D Luft
- 33. Vilket av följande år såg storleksordningen för de olika miljöområdenas löpande kostnader ut enligt följande: Luft < Vatten < Avfall < Övrigt?**
- A 2003
 - B 2005
 - C 2007
 - D 2009
- 34. För hur många av de redovisade åren gäller att industrins miljöskyddsinvesteringar var mindre än 4 000 miljoner kronor samtidigt som de löpande kostnaderna för miljöskydd var större än 6 000 miljoner kronor?**
- A 3
 - B 4
 - C 6
 - D 7

Fartygsfynd kring Riddarholmskanalen

Översiktskarta över fartygsfynd gjorda i området kring Riddarholmskanalen i Stockholm. I tabellen anges längd, bredd och datering för vissa av båtarna.

Båt	Längd (meter)	Bredd (meter)	Daterad	Båt	Längd (meter)	Bredd (meter)	Daterad
1	8		1330	14	8-9	3	1495
2	17	4,7	medeltida	15	8-9	3	1495
3	5		1600-talet	16	9	3	1525-1550
4	8-9	3	1400-talet	17	21	5,5-6	
5	8-9	3	1400-talet	18			
6	12		1518	19	20	5,5	1520*
7	10	3	1518	20	15		medeltida
8	8-9	3	1400-talet	21			1543
9	15		medeltida	22			1543
10	8-9	3	1400-talet	23			1600-talet
11	8-9	3	1400-talet	24			medeltida
12	8-12	3	1495	25			medeltida
13	9	3	1495	26			1600-talet

*Riddarholmsskeppet

Uppgifter

35. Vilket fartygsfynd avses?

Båten var bredare än 3 meter och längre än 17 meter. Båten hittades cirka 55 meter från strandlinjen vid Gråmunkebrons östra fäste.

- A Båt 19
- B Båt 17
- C Båt 7
- D Båt 2

36. Området mellan de markerade strandlinjerna kallades år 1300 Gråmunkesund. Hur brett var sundet där det var som smalast?

- A 50 meter
- B 70 meter
- C 80 meter
- D 90 meter

37. Hur många fartygsfynd gjordes inom en radie av 50 meter från den nordligaste punkten på Tottska husets grund?

- A 8
- B 10
- C 12
- D 14

Teater och dans i siffror

Verksamhet och ekonomi för samtliga statligt stödda institutioner och fria grupper inom teater och dans åren 1997–2005.

Antalet institutioner och grupper¹

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nationella institutioner	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Reg./lok. institutioner	31	31	31	31	32	31	31	31	31
Övriga institutioner	4	4	4	5	5	5	6	5	5
Fria teatergrupper	62	61	67	58	60	68	69	70	74
Fria dansgrupper	25	18	32	26	31	34	32	38	36
Totalt	125	117	137	123	131	141	141	147	149

Antalet besök

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nationella inst.	751 300	953 100	857 334	909 717	834 342	918 252	878 178	879 643	986 219
Reg./lok. inst.	1 728 300	1 753 500	1 702 448	1 790 192	1 804 939	1 756 639	1 735 214	1 672 213	1 828 731
Övriga inst.	30 100	24 700	43 826	67 082	113 997	65 727	121 141	118 063	141 299
Fria teatergrupper	685 700	656 300	676 019	584 703	606 377	599 010	632 220	598 044	540 793
Fria dansgrupper	90 330	132 400	119 596	141 466	153 220	206 729	168 359	179 767	189 200
Totalt	3 285 730	3 520 000	3 399 223	3 493 160	3 512 875	3 546 357	3 535 112	3 447 730	3 686 242

Antalet föreställningar

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nationella inst.	3 121	3 614	3 363	3 747	3 377	3 208	3 570	3 451	3 822
Reg./lok. inst.	9 130	10 600	9 714	9 686	9 307	9 484	10 054	9 299	9 619
Övriga inst.	287	236	442	546	682	554	365	265	289
Fria teatergrupper	7 633	7 214	8 151	7 683	6 816	6 685	7 085	6 972	6 976
Fria dansgrupper	544	609	816	821	1 017	1 000	861	587	982
Totalt	20 715	22 273	22 486	22 483	21 199	20 931	21 935	20 574	21 688

Antalet årsverken²

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nationella institutioner	1 250	1 211	1 163	1 190	1 217	1 183	1 081	1 205	1 217
Reg./lok. institutioner	2 695	2 781	2 823	2 668	2 740	2 691	2 582	2 677	2 794
Övriga institutioner	61	68	61	94	92	86	62	105	75
Fria teatergrupper	408	397	457	373	357	427	422	402	375
Fria dansgrupper	—	44	46	50	46	68	61	82	131
Totalt	4 414	4 501	4 550	4 375	4 452	4 455	4 208	4 471	4 592

Intäkter (tusen kronor), 2005 års priser

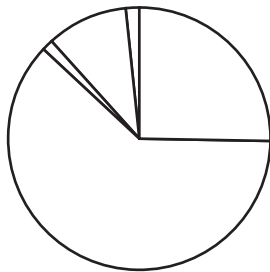
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nationella inst.	866 694	931 987	909 677	928 192	927 212	919 023	913 449	925 090	960 301
Reg./lok. inst.	1 573 780	1 574 438	1 602 872	1 615 540	1 692 707	1 751 791	1 814 145	1 834 384	1 893 780
Övriga inst.	30 451	32 575	34 014	45 009	49 500	44 918	69 623	72 740	74 676
Fria teatergrupper	158 780	176 216	186 550	160 033	159 123	184 879	185 073	175 275	162 204
Fria dansgrupper	13 568	23 434	18 873	25 272	25 351	32 105	34 722	33 351	40 873
Totalt	2 643 273	2 738 650	2 751 986	2 774 046	2 853 893	2 932 716	3 017 012	3 040 840	3 131 834

¹ Före 2002 inkluderades inte fria teatergrupper med statligt stöd på under 100 000 kronor i statistiken.

² Timanställningar har omräknats till årsverken (1 570 arbetstimmar = ett årsverke).

Uppgifter

38. Vilket år såg samtliga fem typer av institutioner och grupper sina intäkter öka jämfört med föregående år?
- A 1998
 - B 2000
 - C 2002
 - D 2004
39. Hur många besökare per föreställning hade de fria teatergrupperna det år då de gav som flest föreställningar?
- A 83
 - B 90
 - C 122
 - D 150
40. Cirkeldiagrammet nedan illustrerar hur en totalsumma för år 2003 var fördelad procentuellt på de fem typerna av institutioner och grupper. Vilken totalsumma avses?

- A Antalet institutioner och grupper
- B Antalet besök
- C Antalet årsverken
- D Intäkter

Provpass 2 (= DYS 1)	Provpass 3 (= DYS 2)	Provpass 4 (= DYS 3)	Provpass 5 (= DYS 4)
Verbal del sv	Kvantitativ del me	Verbal del an	Kvantitativ del rt
1 E	1 C	1 B	1 A
2 C	2 B	2 D	2 D
3 B	3 B	3 E	3 B
4 D	4 D	4 D	4 B
5 E	5 B	5 A	5 D
6 B	6 D	6 B	6 D
7 C	7 C	7 E	7 B
8 E	8 B	8 A	8 C
9 C	9 C	9 C	9 D
10 A	10 A	10 B	10 B
11 A	11 D	11 B	11 D
12 C	12 D	12 C	12 C
13 D	13 A	13 A	13 A
14 C	14 B	14 D	14 C
15 B	15 C	15 D	15 B
16 C	16 B	16 B	16 D
17 D	17 A	17 C	17 B
18 D	18 D	18 D	18 B
19 A	19 A	19 D	19 B
20 C	20 B	20 A	20 A
21 D	21 A	21 C	21 D
22 A	22 D	22 B	22 B
23 D	23 C	23 A	23 C
24 C	24 C	24 A	24 C
25 D	25 E	25 B	25 E
26 C	26 C	26 B	26 A
27 C	27 D	27 D	27 D
28 A	28 E	28 A	28 D
29 B	29 D	29 C	29 A
30 B	30 B	30 D	30 D
31 C	31 B	31 A	31 C
32 D	32 D	32 C	32 D
33 C	33 C	33 D	33 C
34 B	34 B	34 C	34 A
35 D	35 A	35 B	35 B
36 A	36 C	36 B	36 C
37 C	37 C	37 D	37 B
38 D	38 C	38 B	38 A
39 A	39 B	39 C	39 A
40 B	40 D	40 A	40 C

Provpass 1 ingår ej! (Utprovningsspass)

Inom parentes anges vilket provpass som gäller för dem som gjort provet för dyslektiker eller svagt synskadade, t.ex. (= DYS 1).